

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา องค์ประกอบการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญ ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
2. กระบวนการบริหารโพสค์คอร์ด (POSDCORB)

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

1. หลักการจัดเก็บภาษี
2. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

แนวคิดเกี่ยวกับสุรากลั่นชุมชน

1. ความหมายและความเป็นมาของสุรากลั่น
2. การอนุญาตให้ทำสุรากลั่นชุมชน
3. คุณสมบัติของสุรากลั่นชุมชนตามนโยบายสุราของรัฐบาล

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภาษีสรรพสามิตภาค 3

1. ความหมายของภาษีสรรพสามิต
2. ความเป็นมาของภาษีสรรพสามิต
3. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตภาค 3
4. หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

บทบาทสำคัญของการบริหาร คือ การนำพางค์การให้ไปถึงเป้าหมาย และผู้บริหารมีหน้าที่รวบรวมและใช้ทรัพยากรขององค์การ เพื่อให้องค์การบรรลุถึงจุดมุ่งหมาย โดยการวางแผนงานคือผลการทำงานของพนักงานแต่ละคนจะสนับสนุนองค์การให้ถึงเป้าหมายได้ ฝ่ายบริหารจัดการควรให้การสนับสนุนแก่กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อองค์การ ผู้บริหารทั้งหลายจึงต้องยึดถือเป้าหมายขององค์การไว้ตลอดเวลา ผู้บริหารในอนาคตยังต้องรู้ถึงงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารด้วย (วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ, 2552 : 94)

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

1.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการ ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2546 : 21-22) กล่าวถึงความหมายการบริหารจัดการ คือ ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งปฏิบัติคนเป็นผู้นำในองค์การ การจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การและการประสานกิจกรรมต่าง ๆ ให้งาน สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สิ่งที่ต้องพิจารณาถึงความสำคัญของความหมายนี้ คือ การบริหารเป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง เพราะประกอบด้วยการดำเนินการเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่เป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2547 : 11) ได้ให้ความหมายการบริหารจัดการว่าเป็น กระบวนการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดำเนินการเพื่อประสานกิจกรรมของบุคคลอื่น เป็นกระบวนการดำเนิน งานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ อาศัยหน้าที่หลักทางการบริหาร ดังนี้ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การชักนำ (Leading) และการควบคุม (Control) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2548 : 5-6) กล่าวว่า การบริหารจัดการ การบริหาร การพัฒนา แม้กระทั่งการบริหารการบริการ แต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันที่เห็นได้อย่างชัดเจนมี 3 ส่วน คือ

1) เป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐที่หน่วยงานของรัฐ และ/หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นำมาใช้ในการปฏิบัติราชการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารราชการ

2) มีกระบวนการบริหารงานที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การคิด หรือการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล

3) มีจุดหมายปลายทาง คือ การพัฒนาประเทศไปในทิศทางที่ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงเพิ่มขึ้น สำหรับส่วนที่แตกต่างกัน คือ แต่ละคำมีจุดเน้นต่างกัน กล่าวคือ การบริหารจัดการเน้นเรื่อง การนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ เช่น การมุ่งหวังผลกำไร การแข่งขัน ความรวดเร็ว การตลาด การประชาสัมพันธ์ การจูงใจด้วยค่าตอบแทน การลดขั้นตอน และการลดพิธีการ เป็นต้น ในขณะที่การบริหารการพัฒนาให้ความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบาย แผน แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ ส่วนการบริหารการบริการเน้นเรื่องการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชน

ปีเตอร์ เอฟ ครัคเกอร์ (Peter F, Drucker. 1994 : 66) กล่าวว่า การบริหารจัดการ คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่างๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์กรที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้าร่วมกันทำงานในซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัสดุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการ ออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำมาใช้เพื่อนำไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ คำว่า การบริหาร เป็นคำที่นิยมใช้ในการบริหารภาครัฐ โดยหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การบริหารนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางอย่างน้อยใน 6 หน่วยงาน ซึ่งจัดแบ่งตามวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งหน่วยงาน ได้แก่ การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคธุรกิจ หน่วยงานที่ไม่สังกัดภาครัฐ หน่วยงานระหว่างประเทศ หน่วยงานที่เรียกว่าองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานภาคประชาชน ดังนั้นการบริหารจึงเป็นมุมมองที่แตกต่างกันไปคนละด้าน บางคนมองว่าเป็นศิลป์ บางคนมองว่าเป็นกระบวนการ และบางคนมองเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ในการบริหาร ถ้านำความหมายดังกล่าวมาบูรณาการ จะเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ดังนั้นการบริหาร คือ กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร การตระหนักถึงความสามารถ ความถนัด และความมุ่งหวังด้วย

ความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.2 บทบาทสำคัญของการบริหาร

ผู้บริหารในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในปัจจุบันควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สามารถที่จะกำหนดกลยุทธ์ในการบริหาร ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ผู้บริหารจะต้องมีทักษะที่สำคัญในการกำหนดเป้าหมายการทำงาน กำหนดนโยบายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน โดยสามารถที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อกำหนดแผนเชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย การบริหารเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยจะต้องมีการประสานทรัพยากรต่างๆ ขององค์การให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ และดำเนินการเป็นขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้มีการแบ่งหลักการคิดเกี่ยวกับการบริหารออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สมยศ นาวิการ และหุสดี รุมาคม. 2544 : 57)

1.2.1 บทบาทของการบริหารแบบเก่า (Old Concept) ในสมัยก่อนการบังคับบัญชาถือเอาของหัวหน้างานเป็นหลัก การบริหารเป็นไปโดยปราศจากเหตุผล แต่ใช้หลักความรุนแรง ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้างานอย่างเคร่งครัด โดยไม่คำนึงถึงความคิดของตัวบุคคลจากการใช้หลักการของแนวความคิดแบบเก่านี้ จะเห็นได้ว่า ทุกอย่างขึ้นอยู่กับอำนาจการบังคับบัญชาจะมาจากเบื้องบนเสมอ โดยนายจ้างเป็นผู้ออกคำสั่งแต่เพียงผู้เดียว ไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นใดๆ การตัดสินใจอยู่ที่ส่วนกลาง ไม่มีการกระจายอำนาจ การบังคับบัญชาสมัยเก่ามักจะคิดว่าการจูงใจให้บุคคลทำงานนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานเศรษฐกิจ คือ เงินเพียงอย่างเดียว จึงไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องสวัสดิการ และความปลอดภัยในการทำงานเลย และยังกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งด้วย

1.2.2 บทบาทของการบริหารแบบใหม่ (Modern Concept) ทศนะของนายจ้างต่อลูกจ้างเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นายจ้างมองลูกจ้างในแง่ดี ให้ความสำคัญต่อลูกจ้างและมีความไว้ วางใจ นอกจากนี้ยังนำทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจมาใช้ประโยชน์ในหลักการเกี่ยวกับแนวความคิดแบบใหม่ถือว่า บุคคลมีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่มต้องการและเต็มใจทำงานร่วมกัน มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย เปิดโอกาสให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ระบบควบคุมตนเองการจูงใจคนให้ทำงานไม่ได้ใช้เงินแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีการจูงใจที่ไม่ใช่ตัวเงินเกี่ยวข้องด้วย จะเห็นได้ว่า หลักการคิดเกี่ยวกับการบริหาร ทั้ง 2 ประเภท แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของการบริหาร ดังนี้ การบริหารเป็นสมองขององค์การ

การที่องค์กรจะสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารที่ดี เช่น มีการวางแผนและการตัดสินใจโดยการกลั่นกรองจากฝ่ายการจัดการ ที่ได้พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้ดุลยพินิจใช้สติปัญญาพิจารณาผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อองค์กรนั้น การบริหารเป็นเทคนิควิธีการ ที่ทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงาน มีความเต็มใจช่วยเหลือให้องค์กรประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะมีกระบวนการการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานนำทางให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดขอบเขตในการทำงานของสมาชิกในองค์กรไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า บทบาทของการจัดการแบบเก่าและแบบใหม่ มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยทัศนะของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้างตามแนวคิดแบบใหม่จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม นายจ้างมองลูกจ้างในแง่ดี และให้ความสำคัญต่อลูกจ้าง ตลอดจนมีความไว้วางใจ ในขณะที่ที่อำนาจการบังคับบัญชาตามแนวคิดของการจัดการแบบเก่าจะมาจากเบื้องบนเสมอ โดยนายจ้างเป็นผู้ออกคำสั่งแต่เพียงผู้เดียว ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความคิดของตัวเอง การบริหารเป็นไปโดยปราศจากเหตุผล จะเห็นได้ว่า ธุรกิจที่ล้มเหลวในอดีตที่ผ่านมา ปัญหา มักจะเกิดจากการที่ไม่ได้มีการวางแผนที่รอบคอบก่อนการทำงาน ดังนั้นการวางแผน จึงถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องทำและต้องทำให้ได้ดี ที่สำคัญจะต้องถูกต้อง จากแนวคิดดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้สำหรับการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ซึ่งจะได้นำประเด็นสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิดนั้นมาใช้เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน และการสั่งการ

2. กระบวนการบริหารโพสค์คอรบ (POSDCoRB)

ประมาณปี ค.ศ. 1936 ลูเทอร์ กุลลิค และลินคอล์น เฮอร์วูด (Luther Gulick & Lyndall Urwick, 1936 431 ; อ้างถึงใน วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ, 2552 : 79-88) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ 7 ประการ หรือที่รู้จักกันดีว่า โพสค์คอรบ (POSDCORB) โดยคำย่อนี้มาจากตัวอักษรตัวต้นของแต่ละขั้น คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายมาก ดังนี้

2.1 การวางแผน (Planning : P)

การวางแผน หมายถึง การวิเคราะห์สถานการณ์และปัญหา กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตลอดจนกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบและวิธีการระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในอนาคต การวางแผน จะประกอบด้วย การพยากรณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การกำหนดแผนการ และการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ ดังนั้นการวางแผน คือ การหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ให้เกิดผลตามเป้าหมายมากที่สุด หรือการใช้ความรู้ในทางวิชาการและวิจารณ์ถึงเหตุการณ์ในอนาคต แล้วกำหนดวิธีการโดยถูกต้อง และมีเหตุผลเพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีประสิทธิภาพที่สุด

การวางแผนที่สำคัญต่อองค์การ และการปฏิบัติหน้าที่บริหารเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ นั้นจะเท่ากับเป็นการเลือกจุดมุ่งหมาย ในอันที่ปลายของกลุ่ม ทำนองเดียวกันการจัดทำนโยบาย และกลยุทธ์จะสำคัญในแง่ของการให้มีแนวทางของการทำงานที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้ เพื่อให้วัตถุประสงค์ที่ต้องการสำเร็จผลสูงสุดเท่าที่จะทำได้นั้น จุดเริ่มต้นทั้งหมดจะอยู่ที่ขนาดของความพยายามคิดหาวิธีการทำที่มีประสิทธิภาพสูงสุดเสมอ การมีวิธีการกระทำหรือแผนงานที่ดีกว่าคนอื่นเสมอ ย่อมจะเป็น โอกาสให้องค์กรทำงาน โดยได้ผลผลิตสูงกว่าผู้อื่นทุกครั้ง

การวางแผนเป็นการพิจารณา และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาเปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อม โยงระหว่างปัจจุบันและอนาคต เป็นการคาดการณ์ สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น เนื่องจากวางแผนถือเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติงานที่มีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ ความรู้และการคาดคะเนอย่างใช้ดุลพินิจ ดังนั้นการวางแผนจึงมีความเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ต่างๆ ในอนาคตและตัดสินใจแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ อันเกิดจากความพยายามที่เป็นระบบ เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด สำหรับอนาคตเพื่อให้องค์กรบรรลุผลที่ปรารถนา ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นการกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงาน หรือสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งองค์การจะต้องวางแผนเพื่อพัฒนาความร่วมมือภายในโครงการ ด้วยการนำบุคลากรจากหน้าที่ต่างๆ ขององค์การมาทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ทำให้ส่งผลกระทบต่อค่านิยมขององค์การ เพราะการวางแผนจะช่วยให้มี

โอกาสที่ดีในการดำเนินงาน และเห็นอุปสรรคจากภายนอก การวางแผนจะต้องมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคต

สรุปได้ว่า การวางแผนเป็นการมองเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบันเพื่อคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตเพื่อกำหนดนโยบาย และกลยุทธ์จะสำคัญในแง่ของการให้มีแนวทางของการทำงานที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายได้ต้องมีการวางแผน การหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่ให้เกิดผลตามเป้าหมายมากที่สุด เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถที่จะนำประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารงาน ให้เป็นไปตามหลักวิชาการสากล อันจะนำมาซึ่งการบริหารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยสามารถนำไปปรับใช้กับแต่ละขนาด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การจัดองค์การ (Organizing : O)

การจัดองค์การเป็นงานที่ดำเนินมาต่อเนื่องจากการวางแผนเป็นความพยายามที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของโครงสร้างองค์การที่จะช่วยให้แผนที่ได้จัดไว้ประสบความสำเร็จ การจัดองค์การเป็นความพยายามที่ผู้บริหารกำหนดโครงสร้างขององค์การที่สามารถเอื้ออำนวยให้แผนที่จะจัดทำขึ้นไปสู่การสัมฤทธิ์ผลที่ปรารถนา หากสามารถจัดองค์การได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะขององค์การ นอกจากทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ประหยัดและคุ้มค่า เพราะไม่เกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและความล่าช้า แล้วยังทำให้้องค์การสามารถพัฒนาและเจริญเติบโตต่อไป อันเกิดมาจากการที่สมาชิกร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน (ธงชัย สันติวงษ์ .2546 : 121)

สรุปได้ว่า การจัดองค์การมีความสำคัญมากสำหรับการบริหารจัดการหากสามารถจัดองค์การ ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะขององค์การจะทำให้แผนที่จะจัดทำขึ้นไปสู่การสัมฤทธิ์ผลที่ปรารถนาตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยองค์การต่างๆ เหล่านี้จะเป็นกลไกหรือ โครงสร้าง ซึ่งจะช่วยให้มนุษย์เข้าทำงานร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงกับแผนที่ได้วางไว้แล้ว จากขั้นของการวางแผน ขนาดขององค์การหรือจำนวนตำแหน่งหน้าที่งานต่างๆ ที่ออกแบบขึ้นนั้น จะมีมากน้อยเพียงใด ย่อมเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับขนาดและชนิดของแผนจาก การศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจัดองค์การซึ่งจะสามารถทำให้องค์การมีการ

บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสพผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นเพราะการจัดองค์การที่ดีจะช่วยให้มีโอกาสที่ดีในการดำเนินงาน และเห็นอุปสรรคจากภายนอก

2.3 การจัดบุคคลเข้าทำงาน (Staffing : S)

การจัดบุคคลเข้าทำงาน หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงการจัดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานให้เหมาะสม (Put the Right Man on the Right Job) กับรวมถึงการที่จะเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ พิจารณามูลค่าที่อยู่ในองค์การเพื่อดำเนินการพิจารณาสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาอยู่ในองค์การ ในขณะที่บุคคลเข้ามาปฏิบัติงานในองค์การ ได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาธำรงรักษาให้บุคคลที่คัดเลือกเข้ามาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน และยังรวมไปถึงการแสวงหาวิธีการที่ทำให้สมาชิกในองค์การที่ต้องพ้นจากการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข จากแนวความคิดของนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ลักษณะของการบริหารงานบุคคลว่าเป็นกระบวนการที่ได้คนและบำรุงรักษาคคน โดยมีขอบเขตตั้งแต่เริ่มต้นจนเกษียณอายุ จึงกล่าวได้ว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ว่าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่ก่อนการบรรจุจนพ้นจากหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสานประโยชน์ระหว่างบุคคลและองค์การ

นักบริหารทราบดีว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยส่วนหนึ่งขององค์การและทรัพยากรมนุษย์ยังเป็นหัวใจสำคัญขององค์การอีกด้วย ไม่ว่าองค์การขนาดใดก็ตาม จะเป็นธุรกิจประเภทใดก็ตาม งานขององค์การเหล่านี้ต้องเกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์เป็นพื้นฐาน เพราะฉะนั้นนักบริหารขององค์การจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่ และรับผิดชอบทรัพยากรมนุษย์ในองค์การ จึงมีคำกล่าวที่ว่า องค์การจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารการจัดการทรัพยากรมนุษย์นั่นเอง ดังนั้นการจัดการบุคคลเข้าทำงาน (Staffing) ในองค์การ และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการจัดการองค์การ ซึ่งนักบริหารจะต้องจัดหาคนให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน พร้อมทั้งฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะอื่น ๆ อีกด้วย

ดังนั้น การจัดบุคคลเข้าทำงานในองค์การ จึงประกอบไปด้วยกิจกรรมต่างๆ เช่น การสรรหา การสัมภาษณ์ การทดสอบ การคัดเลือก การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การ

พัฒนา การบำรุงรักษา การประเมินผล การให้รางวัล วินัย การเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย การเลิกจ้าง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดบุคคลเข้าทำงานเป็นการดำเนินการพิจารณาสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาอยู่ในองค์กรเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานให้เหมาะสม และนอกจากนี้ยังต้องมีการจัดกิจกรรมพัฒนาข้าราชการให้บุคคลที่คัดเลือกเข้ามาเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานเพื่อเอื้อประโยชน์แก่บุคลากรและองค์กรต่อไป จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการบริหารงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุราท้องถิ่นชุมชน

2.4 การอำนวยการ (Directing : D)

การสั่งการ หมายถึง ภาระหน้าที่ในการใช้ความสามารถชักจูงคนงานให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุด จนกระทั่งองค์กรสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ลักษณะของการสั่งการที่ดีจะต้องไม่ใช่วิธีการสั่งการโดยใช้อำนาจหน้าที่แบบเผด็จการ พนักงานทุกคนควรมีสิทธิทราบถึงข้อมูลที่เป็นและเกี่ยวข้องกับงานในแง่ต่างๆ เช่น ปริมาณ คุณภาพ และเวลาที่ใช้ทำงานนั้น เป็นต้น ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ควรจะมีคุณสมบัติชัดเจน ขณะเดียวกันผลงานที่ต้องการจะควรอยู่ในวิสัยที่ทำได้

นอกจากนี้อุปสรรคและสิ่งจำเป็นเพื่อการปฏิบัติงานจะต้องมีการเอาแผนงานหรือระเบียบปฏิบัติงานและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้แก่ผู้ที่จะร่วมปฏิบัติงาน การออกคำสั่ง การชี้ทาง และการอธิบายให้แก่ทุกคนที่จะต้องรับผิดชอบ เพื่อให้เขาสามารถทำงานได้ ต้องตามเจตนารมณ์และแผนที่กำหนดไว้และเมื่อผู้ปฏิบัติงานแยกย้ายกันไปปฏิบัติงานแล้ว นักบริหารงานที่ทำหน้าที่บังคับบัญชาจะมีหน้าที่ในการกำกับตรวจตรา และติดตามการปฏิบัติงานของเขาเป็นระยะๆ เพื่อให้แน่ใจว่าเขาเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผน หากมีข้อขัดแย้ง หรือปัญหาประการใดผู้ที่ทำหน้าที่บังคับบัญชาจะมีหน้าที่ในการช่วยแนะนำหรือช่วยเหลือตามแต่เห็นสมควร หรือการให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เมื่อผู้ปฏิบัติงานเกิดปัญหา นักบริหารในการปฏิบัติงานในด้านอำนวยการนั้น ต้องมีหน้าที่ในการที่จะให้มีการสื่อสารความให้แก่ผู้ปฏิบัติได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในหน่วยงานได้มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

สรุปได้ว่า การอำนวยการหรือการสั่งการเป็นการชักจูงคนงานให้ปฏิบัติงานอย่างดีที่สุดและช่วยกำกับตรวจตรา และติดตามการปฏิบัติงานของเขาเป็นระยะๆ เพื่อให้

แน่ใจว่าเขาเหล่านั้นสามารถปฏิบัติงานได้ตามแผน จนกระทั่งองค์การสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

2.5 การประสานงาน (Co-ordinating : Co)

การประสานงาน การแสวงหาความร่วมมือและการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น และกับเอกชน นักบริหารงานมีหน้าที่ในลำดับต่อไปนี้ คือ การติดต่อกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนหรือจะเป็นชุมชน หรือประชาชนทั่วไปที่มีวงจรที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อที่จะได้ให้หน่วยงานของตนสามารถทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ หรือเชื่อมโยงกับสังคม ชุมชน หรือประชาชน ผู้เป็นเป้าหมายของงานได้อย่างกว้างขวางมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามที่มิเจตนารมณ์อันแท้จริงกำหนดไว้ งานบางอย่างของหน่วยงานของตนจะสามารถทำได้ดีขึ้นหากมีโอกาสเข้าใจหรือร่วมมือผืนักกำลังคน หรือทำงานเชื่อมโยงกันเป็นขั้นตอน นักบริหารต้องเข้าใจว่า งานพัฒนาสังคมนั้นไม่ใช่เรื่องที่ตนเอง หรือหน่วยงานของตนจะต้องทำเองทั้งหมด ไม่ใช่ผู้ที่จะต้องแบกภาระ ในขณะที่ผู้ที่เป็นเป้าหมาย หรือสังคมส่วนรวมจะมีหน้าที่ที่จะต้องช่วยตนเอง และเพื่อนร่วมชุมชน เพื่อนร่วมชาติด้วย ดังนั้นนักบริหารพัฒนาสังคม ที่ฉลาดจะต้องกำหนดกลยุทธ์และวิธีการทำงานที่จะเป็นผู้สนับสนุน และผู้ผลักดันให้ ผู้ที่มีความสามารถและผู้สมควรที่จะรับภาระนั้นไปดำเนินการมากกว่า

สรุปได้ว่า การประสานงานเป็นการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนหรือจะเป็นชุมชน หรือประชาชนทั่วไปที่มีวงจรที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อที่จะได้ให้หน่วยงานของตนสามารถทำงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นๆ หรือเชื่อมโยงกับสังคม ชุมชน หรือประชาชน ผู้เป็นเป้าหมายของงานได้อย่างกว้างขวางมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามที่มิเจตนารมณ์อันแท้จริงกำหนดไว้ จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามหลักความยุติธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวก และหลักความประหยัดกับกลุ่มผู้ทำสุรากลับชุมชน

2.6 การรายงาน (Reporting : R)

การรายงาน หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนรวมถึงการประชาสัมพันธ์ ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วย อันที่จริงการรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารอยู่มาก การรายงานโดยทั่วไป หมายถึง วิธีการของสถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชาและหรือผู้ร่วมงาน ฯลฯ ความสำคัญของการรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนรากฐานของความจริง

การรายงาน การประเมินผล และการแก้ไขปรับปรุง นักจัดการจะสามารถปฏิบัติงานของตนเองได้ดีขึ้น หรือการปฏิบัติงานของหน่วยของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสัมฤทธิ์ผลมากขึ้นย่อมต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ผลงานที่หน่วยงานสามารถสร้างขึ้น ข้อบกพร่องหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่การปฏิบัติงานของหน่วยงานของตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมาจากระบบการรายงานผลย้อนกลับ ดังนั้นในระบบการจัดการสมัยใหม่นั้น ภาระหน้าที่ของนักบริหารที่จะต้องทำสามารถแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานในการที่จะแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระยะต่อไปให้เข้าเป้าหมายมากขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้นเป็นที่พอใจแก่ผู้เป็นเป้าหมายมากขึ้นและเป็นการช่วยทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานได้ง่ายขึ้น

การรายงานบางอย่างมีความสลับซับซ้อน ที่ต้องมาคิดวิเคราะห์ก่อนที่จะทราบสมมติฐานที่แท้จริง หรือก่อนที่จะสามารถคิดหาวิธีการที่ดีกว่ามาปฏิบัติงานในรอบต่อไป และเรื่องบางอย่างจะเสมือนเพียงผมเส้นเดียวบังภูเขา

สรุปได้ว่า การรายงานเป็นการรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์กรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนให้ได้ทราบผลของการดำเนินงานที่หน่วยงานสามารถสร้างขึ้น ตลอดจนข้อบกพร่องหรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นแก่การปฏิบัติงานของหน่วยงานของตน จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2.7 การงบประมาณ (Budgeting : B)

การงบประมาณ หมายถึง ระบบและกรรมวิธีในการบริหารด้านงบประมาณและการเงิน วิธีการใช้งบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงาน สำหรับวิธีบริหารงบประมาณมักมีวงจรงบประมาณ ประกอบด้วยขั้นตอน การเตรียมงบประมาณและการเสนอขออนุมัติให้ความเห็นชอบของ

ฝ่ายนิติบัญญัติ การดำเนินการ และการตรวจสอบและงบประมาณเป็นแผนงานชนิดหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากงบประมาณจะเป็นแผนงานชนิดหนึ่งแล้วยังเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ในการควบคุมด้วย

ปัจจุบัน คำว่า “งบประมาณ” ได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งมีหลายความหมายและมีความแตกต่างกันเพราะมีผู้ใช้จากหลาย ๆ วิชาชีพ นักบัญชีจะมองในความหมายหนึ่ง นักเศรษฐศาสตร์จะมองในอีกความหมายหนึ่ง การกำหนดความหมายของงบประมาณและผู้รู้ให้คำจำกัดความจึงแตกต่างกันออกไปงบประมาณอันที่

แท้จริงเป็นกลยุทธ์การบริหาร (Management Strategy) ที่มีความหมายและความสำคัญมากต่อการบริหาร โดยเฉพาะเพื่อการสร้างประสิทธิภาพของงาน การทำให้เกิดการบริหาร การเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ตามทันกระแสโลกาภิวัตน์

สรุปได้ว่าการงบประมาณเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานเป็นแผนงานชนิดหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงการใช้จ่ายเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้งบประมาณถือเป็นกลยุทธ์การที่มีความหมายและความสำคัญมากต่อการบริหาร

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร ทำให้ทราบถึงประเด็นสำคัญที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการบริหารให้ได้ผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารที่ครบองค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ หรือเรียกว่า โปสคอรป์ (POSDCoRB) จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิจัยโดยนำมาใช้เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษาองค์ประกอบทางการบริหารที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการบริหาร โดยภาพรวม และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงระบบงานบริหารให้มีความถูกต้องชัดเจนเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

1. หลักการจัดเก็บภาษี

อดัม สมิท (Adam Smith ; อ้างถึงใน ชงชัย สันติวงษ์. 2546 : 48) ได้วางหลักการที่ดีในการจัดเก็บรายได้ไว้ 4 ประการ ได้แก่ หลักความเป็นธรรม หลักความแน่นอน หลักความสะดวกและหลักความประหยัด ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางและเป็นพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาในปัจจุบัน หลัก 4 ประการมีรายละเอียดดังนี้

ประการที่ 1 : หลักความเป็นธรรม คือ ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะแต่ละคนจะได้รับประโยชน์จากการคุ้มครองจากรัฐ

ประการที่ 2 : หลักความแน่นอน คือ ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้นจะต้องเป็นที่แจ้งชัดแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ไม่กำกวม และมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี จำนวนที่ต้องเสียภาษี ตลอดจนวัน เวลา และวิธีการจัดเก็บภาษีนั้น ซึ่งความชัดเจนจะทำให้ผู้

เสียภาษีมีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ตนจะต้องเสียและทำให้เจ้าหน้าที่บริหารจัดการจัดเก็บภาษีง่ายขึ้น

ประการที่ 3 : หลักความสะดวก คือ การจัดเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องเก็บตามวัน เวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวก และต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีด้วย

ประการที่ 4 : หลักประหยัด คือ ภาษีทุกชนิดที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

จากหลักการที่ดีในการจัดเก็บภาษี หลักที่ถือว่าเป็นหัวใจของระบบภาษีที่ดี คือ หลักความเป็นธรรมหรือหลักความเสมอภาคในการจัดเก็บภาษี ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำหนดความเป็นธรรมนั้นพิจารณาจากสองหลักด้วยกันคือ หลักความเป็นธรรมหรือความเสมอภาคทางภาษีอากรและหลักความเป็นธรรมหรือความเสมอภาคในทางปฏิบัติ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2546 : 149-153) ดังนี้

1.1 หลักความเป็นธรรม

หลักความเป็นธรรมหรือความเสมอภาคทางภาษีอากร ประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรม 2 แนวคิด คือ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. 2546 : 149)

แนวคิดที่ 1 หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ เป็นหลักที่ถือว่าการเก็บภาษีที่ยุติธรรมนั้นทุกคนจะต้องเสียภาษีเท่ากัน หลักการนี้ใช้ได้ก็ถ้าหากว่าทุกคนในสังคมมีฐานะทางเศรษฐกิจเท่ากันแต่ในทางเป็นจริงแล้วฐานะทางเศรษฐกิจของคนในสังคมไม่เท่ากัน ดังนั้นหลักการนี้จึงไม่มีการใช้กัน

แนวคิดที่ 2 ความเป็นธรรมสัมพัทธ์ ความเป็นธรรมสัมพัทธ์ เป็นหลักที่พิจารณาความเป็นธรรมโดยการเอาการเสียภาษีไปสัมพันธ์กับประโยชน์ที่ได้รับหรือความสามารถในการเสียภาษีของคน ซึ่งแยกได้เป็น 2 หลัก ดังนี้

1) หลักประโยชน์ที่ได้รับโดยยึดตามประโยชน์ตามที่ได้รับจากรัฐ

หากได้รับประโยชน์จากรัฐมากจะควรจ่ายภาษีมาก แต่หากได้รับประโยชน์จากรัฐน้อยจะควรเสียภาษีน้อยหลักการนี้อาจดีในด้านที่ภาษีมมีส่วนสัมพันธ์กับรายจ่ายของรัฐและส่วนใหญ่ การเสียภาษีเป็นไปด้วยความสมัครใจ ถึงแม้จะวัดประโยชน์ได้บางครั้งประชาชนจะไม่มีความสามารถในการเสียภาษีได้แต่หลักการนี้ต้องสามารถวัดได้ว่าประชาชนได้รับประโยชน์เท่าใด เช่น การป้องกันประเทศและการรักษาความสงบภายใน หลักประโยชน์ที่ได้รับในการจัดเก็บภาษีนี้นี้จึงไม่ควรใช้เป็นการทั่วไปแต่อาจใช้ได้บางกรณีเท่านั้น

2) หลักความสามารถในการเสียภาษี เป็นหลักที่ถือว่า ผู้มีความสามารถในการเสียภาษีได้มากจะควรเสียภาษีมาก ผู้มีความสามารถในการเสียภาษีน้อยจะควรได้เสียภาษีน้อยโดยวัดความสามารถที่อัตราประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีต้องเสียสละไป ซึ่งมีทฤษฎี ดังนี้ คือ

- (1) ทฤษฎีความเสียสละสัมบูรณ์เท่ากัน ทฤษฎีนี้ถือว่าภาษีที่ยุติธรรมจะต้องเก็บในลักษณะที่ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเสียสละอัตราประโยชน์เท่ากัน
- (2) ทฤษฎีความเสียสละเป็นสัดส่วนเท่ากัน เป็นทฤษฎีที่ถือว่าจะต้องเป็นในลักษณะที่ทำให้ผู้เสียภาษีต้องเสียอัตราประโยชน์เป็นสัดส่วนกัน
- (3) ทฤษฎีความเสียสละส่วนที่เพิ่มเท่ากัน เป็นทฤษฎีที่เก็บภาษีในลักษณะที่ให้ผู้เสียภาษีต้องเสียสละหน่วยสุดท้ายเท่ากัน

1.2 หลักความเป็นธรรมหรือความเสมอภาคในทางปฏิบัติ

การมีกฎหมายที่ยุติธรรมไม่ได้หมายความว่าได้มีการจัดเก็บภาษีที่ยุติธรรม การจัดเก็บเป็นเรื่องของการบริหารภาษีอากร นอกจากกฎหมายที่ยุติธรรมแล้ว ในทางปฏิบัติจะต้องทำด้วยความเป็นธรรมด้วย ซึ่งความเป็นธรรมในทางปฏิบัติได้ต้องประกอบด้วย มีกฎหมายภาษีที่เป็นธรรมสอดคล้องกับ หลักความเป็นธรรมตามทฤษฎีมีการบริหารภาษีที่มีประสิทธิภาพ มีการเก็บภาษีทั่วถึงและ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ และมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงภาษีและหนีการชำระภาษีอย่างดี

เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม (2546 : 155-156) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีในปัจจุบัน ไว้ว่ามี 7 ประการดังนี้

1.2.1 หลักความแน่นอน คือ ภาษีทุกประเภทที่จะจัดเก็บนั้นจะต้องเป็นที่แจ้งชัดและมีความแน่นอนในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวัน เวลา และวิธีการที่ทำการจัดเก็บภาษีนั้น ๆ

1.2.2 หลักประหยัด คือ ระบบการจัดเก็บภาษีที่ดีต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด

1.2.3 หลักความเสมอภาค คือ หัวใจของระบบภาษีที่ดีต้องพิจารณาเกี่ยวกับภาษีที่จะจัดเก็บและการปฏิบัติการจัดเก็บ

1.2.4 หลักการยอมรับ คือ ภาษีที่จะจัดเก็บจะต้องให้ความเป็นธรรมทุกคนจะยังขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการเสียภาษีและประโยชน์ที่ผู้เสียภาษีได้รับจากรัฐบาลด้วย

1.2.5 หลักความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ คือ ต้องสามารถจัดเก็บอย่างได้ผล
ในทางปฏิบัติ

1.2.6 หลักการทำรายได้ คือ เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่และฐานภาษีงายตัวได้
รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้รัฐเก็บภาษีได้โดยไม่ต้องเพิ่มอัตรากาฬนั้น

1.2.7 หลักความยืดหยุ่นภาษี คือ ภาษีที่ดีควรจะสามารปรับตัวเข้ากับ
การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศหรือการเปลี่ยนแปลงฐานเศรษฐกิจของผู้เสีย
ภาษีได้ง่าย

1.3 ลักษณะที่ดีของระบบการบริหารจัดเก็บภาษี

ในปัจจุบันนี้ได้นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ดีของระบบ
การบริหารจัดเก็บภาษี ดังนี้ อัดัม สมิท (Adam Smith ; อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์, 2546 : 52)

1.3.1 หลักการประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยหลักเกณฑ์ในระบบ
การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี คือ ระบบที่สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บ
ได้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันจะสามารถจัดเก็บภาษีได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยมากที่สุด ในเรื่อง
ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บนี้จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในทางสังคมในการบรรลุถึงการจัดเก็บภาษี
นั้น ทั้งนี้เพราะหากคำนึงถึงค่าใช้จ่ายของรัฐบาลเพียงด้านเดียวจะไม่ถูกต้อง เพราะรัฐบาลอาจ
ผลกระทบในการจัดเก็บภาษีให้เอกชนได้ เช่น ภาษีหัก ณ ที่จ่าย เท่ากับว่าผู้เสียภาษีได้ทำหน้าที่
ส่วนหนึ่งแทนรัฐบาลแต่จะเป็นค่าใช้จ่ายด้านสังคมด้านผู้เสียภาษีด้วย หมายความว่า ในการเสีย
กาฬนั้น ผู้เสียภาษีนอกจากจะต้องเสียเงินค่าภาษีแล้วยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเสียภาษี เช่น ค่า
เก็บหลักฐาน ค่าทำบัญชี ค่าที่ปรึกษาภาษี ค่ารถไปติดต่อหน่วยงานจัดเก็บภาษี ค่าเวลา และค่า
เสียโอกาสของผู้เสียภาษี ค่าใช้จ่ายในการเสียกาฬนี้ เรียกว่า “ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตาม
กฎหมายภาษี” ระบบภาษีที่ประหยัดจะต้องมีค่าใช้จ่ายของรัฐบาลในการจัดเก็บภาษีต่ำ
ค่าใช้จ่ายของภาคเอกชนที่มีส่วนช่วยในการจัดเก็บภาษีต่ำ และค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตาม
กฎหมายภาษีต่ำ

1.3.2 หลักการยอมรับได้ของสังคม การจัดเก็บภาษีอากรจะได้ผลหรือไม่
นอกจากจะขึ้นอยู่กับความพยายามของรัฐบาลแล้ว ที่สำคัญยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของ
ประชาชนด้วย หากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษีอากรอย่างดี การจัดเก็บภาษี
สามารถทำได้ง่าย ภาษีที่จะได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างดีจะต้องเป็นภาษีที่ได้รับการ
ยอมรับจากสังคม หากสังคมเห็นว่าเหมาะสมและเป็นการสมควรที่ต้องเสียกาฬนั้น ภาษีนั้นจะ
ได้รับความร่วมมืออย่างดี แต่หากไม่ได้รับการยอมรับสังคมเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสมหรือ

สมควรและไม่ยุติธรรมภาษีนั้นจะไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน ภาษีที่ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นภาษีที่ดีของสังคมนั้น ไม่ได้

1.3.3 หลักความถูกต้องเหมาะสม ระบบภาษีที่ดีต้องสามารถควบคุมในการจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายจะต้องถูกลงโทษในทุกลักษณะ ในขณะที่เดียวกันหากมีความจำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ที่กฎหมายมิได้ระบุไว้แน่ชัด จะต้องมั่นใจว่าการวินิจฉัยนั้นเป็นไปอย่างเหมาะสมตามสภาพการณ์และสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้น

1.3.4 หลักความสะดวกและง่าย ระบบการบริหารจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องอำนวยความสะดวกแก่ทั้งผู้เสียภาษีและเจ้าพนักงานผู้จัดเก็บ ดังนั้น บรรดาแบบฟอร์มและระเบียบที่ใช้ในการจัดเก็บภาษี จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เรียบง่าย แต่ไม่ใช่มีง่ายจนเกิดผลเสียหาบขึ้นได้ อย่างไรก็ตามจะดีความสะดวกของฝ่ายจัดเก็บและผู้เสียภาษีขึ้นกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ถ้ากฎหมายที่ตั้งเอาไว้ง่ายและมีความเหมาะสม การประเมินภาษีจะย่อมทำได้สะดวก การจัดเก็บจะกระทำได้ง่าย ความสะดวกเหมาะสมของระบบภาษียังจูงใจให้เกิดความร่วมมือจากผู้เสียภาษีและผู้เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีได้ผลดีด้วย

1.3.5 หลักความแน่นอนและการปรับตัว ระบบบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดีจะต้องมีความแน่นอน มีหลักเกณฑ์ และสามารถคาดการณ์ถึงวิธีการและผลการดำเนินงานล่วงหน้าได้แน่นอน ดังนั้นระบบบริหารจัดการจัดเก็บภาษีอากรจึงต้องอาศัยหลักการบริหารแบบวิทยาศาสตร์และหลักระบบราชการ ทั้งนี้เพื่อให้ระบบบริหารมีความแน่นอนเชื่อถือได้ และมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและอาจทำให้ระบบภาษีขาดประสิทธิภาพได้ในที่สุด ดังนั้น ระบบภาษีที่ดีจึงต้องมีคุณสมบัติของความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์แวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.6 หลักประชาธิปไตยการเปิดเผยต่อประชาชน ระบบภาษีเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองการบริหารจึงต้องสอดคล้องสนองตอบระบบการเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้นระบบภาษีจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมทางการเมือง กล่าวคือ การกำหนดนโยบายภาษีอากรเป็นอำนาจของคณะรัฐบาลและรัฐสภา ดังนั้น นโยบายจึงไม่เป็นกลางทางการเมือง และจะต้องเปิดเผยการดำเนินการตามนโยบายต่อทั้งสถาบันรัฐสภาและต่อประชาชนทั่วไป ผลการจัดเก็บภาษีจะต้องมีการเปิดเผยสู่สาธารณชน

ในปัจจุบันนอกจากหลักการอันเป็นลักษณะ 6 ประการของภาวียากรข้างต้น ยังมีลักษณะภาวียาคืออีกหลายประการ เช่น ภาวียากรที่ดีควรกระจายภาระ หรือค่าใช้จ่ายของ รัฐแก่ประชาชนอย่างยุติธรรม ภาวียากรที่ดีควรเอื้ออำนวยแก่การใช้นโยบายในการรักษา เสถียรภาพ และเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ภาวียากรที่ดีจะต้องมีความยืดหยุ่น มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและสามารถจะทำได้แก่รัฐบาลได้อย่างดี เป็นต้น

สรุปได้ว่า หลักการจัดเก็บภาวียาคือมีอยู่หลายหลักด้วยกัน แต่หลักที่เป็น พื้นฐานสำคัญมี 6 ประการ ได้แก่ หลักการประหยัดและมีประสิทธิภาพ หลักการยอมรับได้ของ สังคม หลักความถูกต้องเหมาะสม หลักความสะดวกและง่าย หลักความแน่นอนและการ ปรับตัว หลักประชาธิปไตยการเปิดเผยต่อประชาชน ซึ่งจะขาดหลักใดหลักหนึ่งมิได้ โดยทั้ง 6 หลักเป็นหัวใจสำคัญของระบบการบริหารจัดเก็บภาวียา ซึ่งผู้วิจัยจะ ได้นำแนวคิดดังกล่าว ไปใช้ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยจะนำไปใช้เป็นตัวแปรตาม ในประเด็นที่เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาวียาสู่รากล้นชุมชน ทั้งนี้หากองค์การมีการนำหลักการจัดเก็บภาวียา ที่ ดีไปใช้แล้ว อาจจะทำให้การบริหารจัดการจัดเก็บภาวียาสู่รากล้นชุมชน ของสำนักงานสรรพสามิต ภาค 3 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาวียา

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาวียากรคือ การจัดเก็บภาวียากรให้ได้ครบตาม ความเป็นจริงหรือไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาวียากรเปรียบเสมือนเป็น การใช้ปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรอย่างหนึ่ง ซึ่งถ้าใช้จ่ายมากเกินไปจะอาจได้รับประโยชน์ น้อยกว่าเมื่อเทียบกรณีที่น่าไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น นอกเหนือ จากที่กล่าวว่าการจัดเก็บภาวียาที่มี ประสิทธิภาพย่อมจะมีผลทางด้านต่าง ๆ เช่น สนับสนุนให้ระบบภาวียามีความเป็นธรรม รัฐมี รายได้มากขึ้น อันเป็นการลดภาวียากรขาดดุลและการได้เงินมาพัฒนาหรือใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น (ปนิษฐา รัชธรรม, 2548 : 15)

2.1 ความหมายของประสิทธิภาพ

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายคำว่า ประสิทธิภาพไว้ ดังนี้
ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2547 : 31) ได้กล่าวไว้ว่า ประสิทธิภาพเป็นวิธีการ จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ ทรัพยากรต่ำสุด

ปนิษฐา รัชธรรม (2548 : 14-15) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพในความหมาย ของการจัดเก็บภาวียากรที่มีประสิทธิภาพนั้น โดยคำนิยามของคำว่า “ประสิทธิภาพ

(Efficiency)” ซึ่งเป็นคำสามัญนิยมใช้ในความหมายของลักษณะ “ทำงานดี” การทำงานมีประสิทธิภาพ คือ การทำงานดี แต่ความหมายในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว “ประสิทธิภาพ” หมายถึง การสามารถบรรลุเป้าหมายให้ได้มากที่สุด เมื่อกำหนดระดับค่าใช้จ่ายมาให้แล้วหรือ การสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดให้ด้วยค่าใช้จ่ายที่ต่ำที่สุด

ปอยสเตอร์ (Poyster. 1999 : 97 ; อ้างถึงใน ปุรชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2545 : 736) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพในสองลักษณะ คือ ลักษณะแรกประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี หมายถึง การสร้างผลผลิตหรือผลลัพธ์โดยใช้ความพยายามหรือค่าใช้จ่ายในอัตราต่ำสุด กล่าวอีกนัยหนึ่งประสิทธิภาพทางเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพโดยกำจัดความพยายามด้านค่าใช้จ่าย ลักษณะที่สองประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดกับผลประโยชน์ทั้งหมดของ โครงการกล่าวโดยย่อจะคือ อัตราส่วนความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์หรือสิ่งส่งออกโครงการกับความพยายามหรือสิ่งป้อนเข้าสู่โครงการ โดยมุ่งที่การเพิ่มผลลัพธ์ในระดับสูงสุดต่อหนึ่งหน่วยของการลงทุนหรือโดยมุ่งที่การลดการลงทุนต่ำสุดต่อหน่วยของผลลัพธ์คงเดิม ประสิทธิภาพถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์การวิจัยประเมินผลจะด้วยความมุ่งหวังที่จะลดความสูญเปล่าทางการบริหาร และนำทรัพยากรที่มีค่ามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวได้ว่าประสิทธิภาพเกี่ยวกับการแสวงหารรรควิธีที่ดีกว่าเพื่อดำเนิน โครงการ ให้ได้ผลลัพธ์เช่นเดิม คำว่าดีกว่าในที่นี้หมายถึงในแง่ของการประหยัดงบประมาณ เวลา บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

2.2 การวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บภาษีอากรมีประสิทธิภาพหรือไม่นั้นจำเป็นต้องมีเครื่องชี้วัด (Infection) หรือมาตรฐานที่กำหนดขึ้นอย่างไรจะตามบรรดานักเศรษฐศาสตร์ หรือบรรดาผู้ที่อยู่ในแวดวงภาษีอากรยังไม่สามารถตกลงกันได้ว่าเครื่องชี้วัดประสิทธิภาพนั้นควรจะเป็นอย่างไร มีความหมายแค่ไหนใช้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด แต่เครื่องชี้วัดที่พอจะเป็นที่ยอมรับกันในขณะนี้และนิยมใช้วัดหรือกำหนดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรนั้นมี 3 วิธี (Adam Smith ; อ้างถึงในไพรัช ละครการศึรินันท์. 2548 : 44)

2.2.1 วัดจากค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Cost of Collection) อัดัม สมิท ถือหลักว่าการจัดเก็บภาษีที่ดีควรถือหลักประหยัด โดยค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บควรจะต่ำ ไม่ใช่เก็บภาษีได้มากแต่ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีจะมากด้วย เช่นนี้ อาจทำให้เงินรายได้ภาษีอากรเหลือน้อยลง การวัดประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากรตามวิธีนี้มีแนวปฏิบัติโดยเปรียบเทียบ

ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บกับจำนวนภาษีที่จัดเก็บได้ ถ้าอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายต่อภาษีที่เก็บได้ต่ำ จะแสดงว่าการเก็บภาษีนั้นมีประสิทธิภาพสูง

2.2.2 วัดจากรายได้ที่เก็บได้จริงกับรายได้ที่ควรจะได้ (Actual Yields VS Potential Yields) ตามวิธีนี้ เราจะต้องคำนวณว่าในการเก็บภาษีแต่ละประเภท ถ้าจะจัดเก็บให้ ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยควร ได้รายได้เท่าใด แล้วเปรียบเทียบกับรายได้ที่จะได้จริงของภาษีประเภท นั้น ๆ กับรายได้ที่ควรจะได้จะทำให้เรารู้ว่าการบริหารการจัดเก็บภาษีนั้น มีประสิทธิภาพมาก น้อยเพียงใด

2.2.3 วัดจากค่าใช้จ่ายของผู้เสียภาษีอากรในการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Cost) ตามวิธีนี้จะถือหลักว่าภาษีอากรที่ดีมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บสูงควร เป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีเสียค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติตามกฎหมายต่ำ กล่าวคือ ภาษีที่มีประสิทธิภาพ ควรเป็นภาษีที่ง่าย มีข้อความชัดเจน และสะดวกแก่ผู้เสียภาษีอากรที่จะปฏิบัติตาม ซึ่งในการ วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดเพื่อวัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีบำรุง องค์การบริหารส่วนจังหวัดจากสถานค้าปลีกน้ำมัน

2.3 ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี การบริหารจัดการเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ได้รายได้ภาษีเต็มเม็ด เต็มหน่วยและลดจำนวนการหลีกเลี่ยงภาษีให้น้อยลง ดังนั้นควรพิจารณาถึงปัจจัยที่มีความ สำคัญต่อการกำหนดความมีประสิทธิภาพว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง และปัจจัยดังกล่าวมีความ สำคัญต่อการกำหนดประสิทธิภาพอย่างไร เมื่อคำนึงถึงปัจจัยที่กำหนดความมี ประสิทธิภาพแล้ว จะเห็นได้ว่ามีมากมายหลายประการ แต่ปัจจัยหลักที่สำคัญมีเพียง 5 ประการ (สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ. 2543 : 92-94) ดังนี้

2.3.1 ความสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี หมายถึง ความรู้สึก ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของผู้เสียภาษีว่าภาษีมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้เสีย ภาษียุ้หน้าเห็นว่า การเสียภาษีคือ หน้าที่และให้ความร่วมมือในการชำระภาษีตามขั้นตอนที่ กฎหมายกำหนด

2.3.2 ลักษณะของกฎหมายภาษี ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการจัดเก็บภาษี ศึกษา หาความรู้ความเข้าใจรูปแบบขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับภาษี เข้าใจโครงสร้างกฎหมาย ภาษีตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดเก็บภาษี

2.3.3 ประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษี หมายถึง ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองมีความรู้ลึก รับผิดชอบต่อนหน้าที่เป็นอย่างดีมีความตั้งใจและเต็มใจให้บริการ มีความสุภาพเรียบร้อยและมีจิตสำนึกในการให้บริการ เอาใจใส่ ดูแลแก้ไขปัญหาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เสียภาษีเป็นอย่างดี เช่น ผู้บริหารจะต้องรู้เข้าใจวิธีการวางแผนการจัดการเจ้าหน้าที่จัดเก็บ จะต้องเข้าใจ ขั้นตอนการจัดเก็บปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด

2.3.4 บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมาย หมายถึง การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสียภาษี เช่น ผู้บริหาร ต้องเป็นแบบอย่างในการเสียภาษี ผู้ปฏิบัติจะต้องมีแรงจูงใจ มีการสร้างขวัญและกำลังใจ อำนวยความสะดวกแก่ผู้มาติดต่อเสียภาษี แนะนำเชิญชวนให้ผู้ที่อยู่ในข่ายเสียภาษีปฏิบัติตาม ขั้นตอนระเบียบปฏิบัติ ปรับปรุงเอกสารเพื่อให้อ่านและเข้าใจง่าย ลดขั้นตอนในการปฏิบัติ

2.3.5 โครงสร้างภาษี หมายถึง กฎหมายกำหนดโครงสร้างไว้อย่างเหมาะสมและชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในท้องถิ่น ลดขั้นตอน บางส่วนที่ไม่จำเป็นสามารถปรับแก้บางส่วน ได้โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อระเบียบนี้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีคือ การจัดเก็บ ภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยรวมทั้งสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้สูงสุดภายใต้การใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด ตลอดจนการสร้าง ความพึงพอใจแก่ผู้เสียภาษี ให้มีความเต็มใจในการชำระภาษีและความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้วิจัยจะ ได้นำไปใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ โดยจะต้องนำหลักการประสิทธิภาพ ในการจัด เก็บภาษีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นไปใช้ในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษีจากการค้ำน้ำมัน ซึ่งหากสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ได้นำหลักการดังกล่าวไปใช้แล้วจะส่งผลให้มีการจัดเก็บ ภาษีสุรากลั่นชุมชนเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับสุรากลั่นชุมชน

1. ความหมายและความเป็นมาของสุรากลั่น

สุรากลั่น หมายถึง สุราที่กลั่นได้จากน้ำสำที่ได้จากข้าว หรือน้ำตาล หรือผลไม้ หรือน้ำผลไม้ หรือจากวัตถุดิบทางการเกษตรใดๆ ที่มีแป้งหรือน้ำตาล โดยปราศจากเครื่องย้อม หรือสิ่งผสมปรุงแต่งอื่นนอกจากน้ำ หมายความว่ารวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มี แรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรีด้วย (กระทรวงการคลัง, 2546 : 22 - 24)

สุรากลั่นชุมชน หมายความว่า สุรากลั่นชนิดสุรากลั่น และมียุทธลักษณะตามที่กำหนดดังนี้

1.1 คุณลักษณะทางเคมี

1.1.1 สุรากลั่นชุมชนต้องมีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี โดยปริมาตร แต่ไม่เกิน 40 ดีกรี โดยปริมาตร และมีเกณฑ์ความคลาดเคลื่อนจากที่ระบุไว้ที่ฉลากได้ไม่เกิน ± 1 ดีกรี/ร้อยละ โดยปริมาตร

1.1.2 ฟูเซลแอลกอฮอล์ ต้องไม่เกิน 5500 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.3 เฟอร์ฟิวรัล ต้องไม่เกิน 50 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.4 เอสเทอร์ (คิดเป็นเอทิลเอซิเตต) ต้องไม่เกิน 1200 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.5 แอลดีไฮด์ (คิดเป็นเอซิทัลดีไฮด์) ต้องไม่เกิน 160 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.6 เมทิลแอลกอฮอล์ ต้องไม่เกิน 420 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.7 เอทิลคาร์บาเมต ต้องไม่เกิน 400 ไมโครกรัมต่อลิตร

1.1.8 กรดซอร์บิกหรือเกลือของกรดซอร์บิก(คำนวณเป็นกรดซอร์บิก) ต้องไม่เกิน 200 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.9 กรดเบนโซอิกหรือเกลือของกรดเบนโซอิก (คำนวณเป็นกรดเบนโซอิก) ต้องไม่เกิน 250 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.10 สารหนู ต้องไม่เกิน 0.1 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.11 ตะกั่ว ต้องไม่เกิน 0.2 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.1.12 ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ต้องไม่เกิน 350 มิลลิกรัมต่อลิตร

1.2 คุณลักษณะทางกายภาพ

1.2.1 ความใสตามลักษณะของสุรากลั่นที่ดี

1) ต้องไม่มีสี

2) ต้องมีกลิ่นของวัตถุดิบที่ใช้ตามที่ระบุไว้ในฉลาก

3) คุณภาพโดยรวมของสุรากลั่นชุมชนมีความใส ไม่มีสี มีกลิ่นและ

รสเป็นที่ยอมรับเมื่อตรวจสอบโดยวิธีให้คะแนน แล้ว ต้องได้คะแนนเฉลี่ยของแต่ละลักษณะจากผู้ตรวจสอบทุกคน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 และไม่มีลักษณะใด ได้น้อยกว่าร้อยละ 30 ของคะแนนเต็ม จากผู้ตรวจสอบคนใดคนหนึ่ง

1.2.2 สิ่งแปลกปลอม ต้องไม่พบสิ่งแปลกปลอมที่ไม่ใช่วัตถุดิบที่ใช้ในการกลั่นสุรากลั่น

สรุปได้ว่า สุรากลั่นชุมชนที่กลั่นได้ต้องปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่งอื่นนอกจากน้ำ และคุณภาพโดยรวมของสุรากลั่นชุมชนต้องตรงตามมาตรฐานสุราของกรมสรรพสามิต จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการบริหารจัดการ ของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ว่ามีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดบุคคลเข้าทำงาน การจัดงบประมาณเพื่อการตรวจคุณภาพของสุรากลั่นชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

2. การอนุญาตให้ทำสุรากลั่นชุมชน

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2546 เห็นชอบนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาล โดยส่งเสริมการใช้ผลผลิตทางการเกษตรทำสุรากลั่นชุมชนประชาชนในท้องถิ่นที่รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์การที่เหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการรับรองสิทธิพื้นฐานและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของประชาชน กระทรวงการคลังจึงออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง วิธีการบริหารงานสุรา พ.ศ. 2546 (ฉบับที่ 4) ลงวันที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2546 และประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุรากลั่นชุมชน ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการทำและขายสุรากลั่นชุมชนไว้ ดังนี้ (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3, 2552 : เว็บไซต์)

2.1 คุณสมบัติของผู้ขอรับอนุญาตทำและขายสุรากลั่นชุมชน

- 2.1.1 เป็นสหกรณ์
- 2.1.2 เป็นกลุ่มบุคคลธรรมดา ผู้มีสัญชาติไทย ตามกฎหมายเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน
- 2.1.3 เป็นกลุ่มเกษตรกร จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และมีภูมิลำเนาอยู่ในสถานที่ที่สถานที่ทำสุราตั้งอยู่ขณะขออนุญาต
- 2.1.4 เป็นองค์การเกษตรกรตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. 2542 และมีภูมิลำเนาอยู่ในสถานที่ที่สถานที่ทำสุราตั้งอยู่ขณะขออนุญาต

2.2 สถานที่ก่อสร้างสถานที่ทำสุรากลั่นชุมชน

- 2.2.1 แยกออกจากส่วนที่อยู่อาศัยโดยชัดเจน ตั้งอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มีบริเวณและพื้นที่เพียงพอที่จะทำสุรา โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือเสียหายแก่บุคคลใดหรือทรัพย์สินของผู้อื่น
- 2.2.2 ตั้งห่างจากลำน้ำสาธารณะไม่น้อยกว่า 100 เมตร

2.2.3 มีระบบบำบัดน้ำเสีย ที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.4 ใช้เครื่องจักรที่กำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้า หรือใช้คนงานน้อยกว่าเจ็ดคน หรือในกรณีที่ใช้เครื่องจักรและคนงาน เครื่องจักรต้องมีกำลังรวมต่ำกว่าห้าแรงม้า และคนงานน้อยกว่าเจ็ดคน

สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนที่ต้องการทำสุรากลั่นชุมชนในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ทั้งหมด 9 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นครราชสีมา พื้นที่ชัยภูมิ พื้นที่บุรีรัมย์ พื้นที่สุรินทร์ พื้นที่ศรีสะเกษ พื้นที่อุบลราชธานี พื้นที่ร้อยเอ็ด พื้นที่ยโสธร และพื้นที่อำนาจเจริญ ต้องได้รับอนุญาตและความเห็นชอบจากสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ซึ่งมีการส่งเสริมการใช้ผลผลิตทางการเกษตรทำสุรากลั่นชุมชน โดยให้ประชาชนในท้องถิ่น รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ เป็นกลุ่มบุคคลธรรมดา กลุ่มเกษตรกร เป็นองค์การเกษตรกร ที่เหมาะสมและเป็นผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง เป็นการรับรองสิทธิพื้นฐานและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชน จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการประสานงานของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 เพื่อให้ความสะดวกและง่ายในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนจากผู้ประกอบการสุรากลั่นชุมชน

3. คุณสมบัติของสุรากลั่นชุมชนตามนโยบายสุราของรัฐบาล

สุรากลั่นชุมชนมีแรงแอลกอฮอล์โดยคิดเป็นดีกรีหรือความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ ดังนี้ 28 ดีกรี 30 ดีกรี 35 ดีกรี และ 40 ดีกรีและมีปริมาณเมทิลแอลกอฮอล์ ฟูเซลอยด์ เฟอร์ฟิวรัลเอสเทอร์ แอลดีไฮด์ เอทิลคาร์บาเนต วัตถุเจือปนอาหารประเภทกรดเบนโซอิก หรือเกลือกรดเบนโซอิกและสารปนเปื้อนในน้ำสุรา โดยเฉพาะสารหนูและสารตะกั่ว ไม่เกินมาตรฐานที่กระทรวงอุตสาหกรรมกำหนด โดยจะต้องส่งตัวอย่างสุราที่ผลิตได้ให้กรมสรรพสามิต หรือหน่วยงานที่กรมสรรพสามิต เห็นชอบ ตรวจสอบวิเคราะห์ก่อน จึงจะนำออกจากสถานที่ทำสุราได้ (กระทรวงการคลัง. 2546 : 22 - 34)

3.1 กรรมวิธีที่ทำสุรากลั่นชุมชน

3.1.1 นำวัตถุดิบจำพวกข้าวหรือแป้ง หรือผลไม้ หรือน้ำผลไม้ หรือผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ไปหมักกับเชื้อสุรา เพื่อให้เกิดมีแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ

3.1.2 นำสุราที่ได้ตามข้อ 3.1.1 ไปต้มกลั่นโดยใช้เครื่องต้มกลั่นสุราที่ติดตั้งในสถานที่ทำสุราที่ได้รับอนุญาต ห้ามมิให้นำสุราจากสถานที่ทำสุราแห่งอื่นมาบรรจุหรือปรับปรุง

3.2 ภาชนะบรรจุสุรา

3.2.1 ต้องมีความเหมาะสม สะอาด ปิดสนิท ไม่ทำปฏิกิริยากับสุรา และผลิตภัณฑ์สุรา และสามารถปิดแฉกมปีสุราที่ปากภาชนะบรรจุสุราได้

3.2.2 ขนาดของภาชนะบรรจุสุราให้มี 2 ขนาด คือ ขนาด 0.330 ลิตร และขนาด 0.625 ลิตร

3.3 ฉลากปิดภาชนะบรรจุสุรา

ฉลากปิดภาชนะบรรจุสุราอย่างน้อยต้องมีข้อความดังต่อไปนี้

3.3.1 ชื่อประเภทผลิตภัณฑ์ว่า “สุรากลั่นชุมชน”

3.3.2 ชนิดสุรว่าเป็น “สุราขาว”

3.3.3 ชื่อสุรา

3.3.4 ส่วนประกอบหลัก หรือวัตถุดิบที่ใช้ทำสุรานั้น

3.3.5 แรเงแอลกอฮอล์เป็นคิกรี หรือร้อยละ โดยปริมาตร

3.3.6 ปริมาตรสุทธิ

3.3.7 วัน เดือน ปี ที่ทำหรือผลิต หรือรหัสรุ่นที่บรรจุ

3.3.8 คำเตือนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด เช่น การดื่มสุราทำให้ความสามารถในการขับขี่ยานพาหนะลดลง

3.3.9 ชื่อผู้ได้รับอนุญาตและชื่อสถานที่ทำสุรา

3.3.10 ที่ตั้งของสถานที่ทำสุรา

3.3.11 เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน (ถ้ามี)

3.4 นโยบายการบริหารสุรากลั่นชุมชนของรัฐบาล

นโยบายการบริหารสุรา พ.ศ.2493-2542 นโยบายการบริหารงานสุราช่วงนี้ อยู่ภายใต้การดูแลของกรมสรรพสามิตและกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยที่หน่วยงานทั้งสองมีอำนาจเปิดเสรีในการกำกับดูแลงานสุราในแต่ละช่วงแตกต่างกัน บางเวลากรมโรงงานอุตสาหกรรมจะเป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่ดูแลงานสุรา บางเวลากรมสรรพสามิตจะมีอำนาจในการกำกับดูแลงานสุราแต่เพียงผู้เดียว จนกระทั่ง พ.ศ.2502 จึงเกิดการแบ่งงานที่ชัดเจน เมื่อมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2502 มีมติให้โอนกิจการผลิตและจำหน่ายสุรากลั่นมาไว้

ที่กรมสรรพสามิต เว้นแต่โรงงานสุราบางยี่ขันที่ยังอยู่ในการกำกับของกรมโรงงานอุตสาหกรรมการบริหารงานสุราของกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งดูแลโรงงานสุราบางยี่ขัน นับตั้งแต่ พ.ศ.2502 เป็นต้นมา (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3. 2552 : 32)

แนวทางในการจัดการเกี่ยวกับโรงงานสุราของรัฐทั้ง 12 แห่ง ซึ่งยังอยู่ในสภาพที่สามารถจะดำเนินกิจการต่อได้ และเห็นว่าการที่จะก่อสร้างโรงงานสุราขึ้นใหม่จะเป็นการเสียงบประมาณโดยใช่เหตุ จึงได้เสนอรูปแบบการจัดการไว้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ

3.4.1 ให้เอกชนประมูลเช่า โดยกำหนดระยะเวลาในการประมูลเช่าไว้ที่ 15 ปี และอาจจะแยกประมูลเช่าเป็นรายโรงงาน หรือประมูลเช่าเป็นกลุ่มโรงงานก็ได้ หรือผู้เข้าประมูลจะประมูล โรงงานกี่แห่งก็ได้ หรือจะประมูลกลุ่มโรงงานกี่กลุ่ม โรงงานกี่จะก็ได้

3.4.2 ให้ทำการประมูลขายเครื่องจักร และอุปกรณ์การทำสุรา โดยให้กรมสรรพสามิต ทำความตกลงกับกรมธนารักษ์ ในเรื่องสิทธิการเช่าที่ดิน และอาคารสิ่งปลูกสร้างภายในโรงงานให้กับ ผู้ประมูลได้เป็นเวลา 15 ปี โดยอาจแยกขายเป็นราย โรงงานหรือรายกลุ่ม โรงงาน หรือรวมขายหมดทุก โรงงานก็ได้

กระทรวงการคลัง ได้เสนอให้คณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเรื่องการบริหารงานสุราหลังปี 2542 และคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2541 ตามแนวทางที่ 1 โครงสร้างธุรกิจสุราในประเทศไทยหลังปี 2542 จึงยังคงสามารถจัดออกได้เป็น 4 ประเภทหลัก อันได้แก่

1) ผู้ประกอบการที่ได้รับสัมปทานการผลิตและจำหน่ายสุราจากกรมสรรพสามิต ซึ่งมีทั้งสิ้น 11 โรงงาน ทำการทำสุราขาว สุราผสมหึ่งหมักทอง และสุราแช่ (ยกเว้นเบียร์) โดยสามารถจำหน่ายได้ทั่วประเทศ

2) ผู้ประกอบการที่ได้รับสัมปทานการผลิต และจำหน่ายสุราจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้แก่โรงงานสุราบางยี่ขัน 1 และ 2 ทำการทำสุราปรุงพิเศษแม่โจง-กวางทอง สุราขาว สุราผสมหึ่งหมักทอง แสงทิพย์ สุราแช่ทุกชนิด (ยกเว้นเบียร์) จำหน่ายได้ทั่วประเทศ

3) ผู้ประกอบการ โรงงานสุราพิเศษของเอกชนได้รับอนุญาตให้ผลิต และจำหน่ายเฉพาะสุราแช่ (สุราผลไม้ หรือสุราหมักอื่นๆ) กับสุราพิเศษประเภทวิสกี้ บรั่นดี หรืออื่นๆ ที่ใช้กรรมวิธีการผลิตพิเศษตามแบบต่างประเทศ และต้องมีคิกริมากกว่า 40 ดีกรีขึ้นไป

4) ผู้ได้รับอนุญาตให้ทำหรือทำสุราแช่และสุรากลั่นพื้นบ้าน ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2544 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 21 มกราคม พ.ศ.2546

นโยบายการบริหารสุรา การรับ การนำส่ง และการนำฝาก เงินค่าภาษีสุรา เงินประกัน การปฏิบัติตามสัญญาเงินค่าปรับตามสัญญา และเงินอื่นใด ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมสรรพสามิตและกรมบัญชีกลาง การรับ การนำส่ง และการนำฝากเงินค่าภาษีสุรา เงินประกัน การปฏิบัติตามสัญญาเงินค่าปรับตามสัญญา และเงินอื่นใด ให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมสรรพสามิตและกรมบัญชีกลาง

ผู้ได้รับอนุญาตต้องทำบัญชีแสดงผลการทำสุรา การใช้ และการนำวัตถุดิบเข้ามาในสถานที่ทำสุราตามแบบที่กรมสรรพสามิตกำหนด โดยยื่นบัญชีตามแบบดังกล่าวทุกเดือนต่ออธิบดีกรมสรรพสามิต หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ภายในวันที่สิบของเดือนถัดไป

สรุปได้ว่า ในการผลิตและจำหน่ายสุราทุกชนิด สามารถขออนุญาตผลิตและจำหน่ายสุรา จากกรมสรรพสามิตได้อย่างเสรี ไม่จำกัดแหล่งผลิต ว่าการทำสุรากลั่นจะต้องทำจากโรงงานสุราของรัฐ และสามารถทำได้ทั่วประเทศโดยสุรากลั่นชุมชนที่ผลิตได้แล้วก่อนนำออกจากสถานที่ทำสุรา จะต้องส่งตัวอย่างสุราที่ผลิตได้ให้กรมสรรพสามิต หรือหน่วยงานที่กรมสรรพสามิตให้ความเห็นชอบ ตรวจสอบวิเคราะห์ก่อน จึงจะนำออกจากสถานที่ทำสุราได้ และต้องมีกรรมวิธีที่ทำสุรากลั่นชุมชนที่ถูกต้อง ภาชนะบรรจุสุราต้องมีความเหมาะสม สะอาด ปิดสนิท ไม่ทำปฏิกิริยากับสุราและ ผลิตภัณฑ์ที่บรรจุสุรา สามารถปิดแฉกสุราที่ปากภาชนะบรรจุสุราได้ และต้องมีฉลากปิดภาชนะบรรจุสุราเพื่อแจ้งเดือนให้ผู้บริโภคทราบด้วย จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักความแน่นอน เป็นธรรม เสมอภาค และการปรับตัวในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาษีสรรพสามิตภาค 3

1. ความหมายของภาษีสรรพสามิต

มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของภาษีสรรพสามิต ดังนี้

อริญ ธรรมโน (2551 : 23 ; อ้างถึงในประพันธ์ ชุมนานา. 2551 : 16)กล่าวว่า “ภาษีสรรพสามิต คือภาษีประเภทการขายเฉพาะอย่าง ต่างกับภาษีการขายทั่วไป ในข้อสำคัญที่ว่า

การขายเฉพาะอย่าง เรียกเก็บแต่เฉพาะการ จากการขายสินค้าและบริการบางประเภท ส่วนภาษีการขายทั่วไป เรียกเก็บจากสินค้าทุกชนิด แต่ทั้งนี้มิใช่ว่าทุกประเทศในโลกจะจัดจำแนกประเภทภาษีการขายเฉพาะไว้อย่างเดียวกัน การเลือกประเภทสินค้า จะมีหลักเกณฑ์แตกต่างกันไปแล้วแต่ประเทศ และส่วนมากจะเห็นได้ว่าภาษีการขายเฉพาะอย่างเรียกเก็บจากผู้ผลิต แทนที่จะเก็บจากผู้ขายสินค้ารายย่อย (Retailers) อย่างภาษีการขายทั่วไป (Sale Taxes) เพื่อให้การเก็บเป็นไปโดยสะดวกรัดกุมยิ่งขึ้น จึงทำให้ภาษีการขายเฉพาะอย่าง มีลักษณะคล้าย ๆ ภาษีการผลิต (Production Taxes) มากกว่าจะเป็นภาษีที่เกิดจากการขาย

วิลเลียม วิเธอร์ส (William Withers. 1996 ; อ้างถึงใน นิสารัตน์ กันทะวงศ์. 2546 : 13) กล่าวว่า “ภาษีสรรพสามิตประกอบด้วย ภาษีที่เก็บจากน้ำมัน รถยนต์ สุรา ยาสูบ และเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เก็บภาษีจากน้ำมัน ใส่หม เสื้อขนสัตว์ เครื่องหนัง ขางนอก ขางใน เป็นต้น

เบอร์นาร์ด พี. ฮาร์เบอร์ (Bernard P, Harber. 1997 : 112 ; อ้างถึงใน ประพันธ์ ขุนนา. 2551 : 16) กล่าวว่า ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีการขายที่เรียกเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่าง (Selective Sales Taxes) ทั้งที่ผลิตภายในประเทศและนำเข้ามาด้วยเหตุผลต่าง ๆ กัน การที่ภาษีสรรพสามิตเรียกเก็บจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่างนี้ฐานของภาษีสรรพสามิตจึงแคบอยู่ในวงจำกัดกับสินค้าไม่กี่ชนิด ดังนั้นในบางครั้งจึงเรียกเก็บภาษีสรรพสามิตว่า เป็นภาษีการขายทั่วไปชนิดฐานแคบ (Narrow Based Sales Taxes) ซึ่งผิดกับภาษีการขายทั่วไป และภาษีการขายทุกทอด ที่จัดเก็บจากสินค้ามากมายหรือจัดเก็บจากสินค้าเกือบทุกประเภท โดยมีได้มีเหตุผลพิเศษในการจัดเก็บแต่อย่างใด และแยกภาษีสรรพสามิตของสหรัฐอเมริกา ไว้ 3 กลุ่มคือ

1) รายได้เก็บจากค่าใบอนุญาต ค่าธรรมเนียม เช่น เก็บภาษีจากค่าคุมทรสพ การเข้าชมการแข่งขันทีฬา ส่วนค่าธรรมเนียมเก็บจากค่าธรรมเนียมตั้งสมาคม ค่าธรรมเนียมสมัครเข้าเป็นสมาชิกสมาคม เป็นต้น

2) อากรที่เรียกเก็บจากการประกอบอุตสาหกรรมต่าง ๆ เช่น การประกอบอุตสาหกรรมเครื่องยนต์และอุปกรณ์กล้องถ่ายรูป น้ำมันรถยนต์ เครื่องไฟฟ้า เป็นต้น

3) ภาษีเก็บจากผู้ขายปลีก เก็บจากการขายยาสูบ เครื่องสำอาง ไฟ และน้ำตาล เป็นต้น”

สรุปได้ว่า ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการ ซึ่งมีเหตุผลสมควรที่จะต้องรับภาระภาษีสูงกว่าปกติ เช่น บริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อ

สุขภาพและศีลธรรมอันดี มีลักษณะฟุ่มเฟือย สิ้นค้าและบริการที่ได้รับผลประโยชน์เป็นพิเศษ จากกิจการของรัฐ จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับหลักประชาธิปไตยโดยการเปิดเผยต่อประชาชนให้ได้รับการยอมรับได้ของสังคมเพื่อความ สะดวกและง่ายในการจัดเก็บภาษี

2. ระบบการจัดเก็บภาษีสุราของประเทศไทย

กรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่และ ความรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีจากสินค้าและบริการเฉพาะอย่างที่เรียกว่า “ภาษี สรรพสามิต” สุราจัดได้ว่าเป็นสินค้าที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิต ซึ่งกรมสรรพสามิตได้เห็นถึง ความสำคัญเรื่องสุขภาพของประชาชน จึงได้ปรับโครงสร้างภาษีสุรา และยาสูบเพิ่มขึ้นเมื่อ เดือนพฤษภาคม 2552 ที่ผ่านมา ทำให้ราคาภาษีสุรา ยาสูบสูงขึ้น และปัจจุบันมีการแบ่งชนิด ของสุราตามวิธีการผลิตได้ 2 ชนิด ดังนี้ สุราแช่ หมายถึงสุราที่ไม่ได้กลั่นและรวมถึงสุราแช่ที่ ผสมกับสุรากลั่น แต่มีระดับแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เช่น อุ กระแช่ สาโท ไวน์และเบียร์ ฯลฯ สุรากลั่น คือ สุราได้กลั่นแล้ว และรวมถึงสุรากลั่นที่ได้ผสมกับสุราแช่แล้ว แต่มีแรง แอลกอฮอล์ เกินกว่า 15 ดีกรี เช่น วิสกี้ บรัันดี รัม วอดก้า ยิน ลิเคียว สุราแบบต่างประเทศอย่าง อื่น เช่น เกาเหลียง เชียงซุน หนังกูยโล่ และสุราแบบจีนอื่น รายได้ที่รัฐบาลไทยเก็บจากสินค้า สุรา มี 6 ประเภทด้วยกัน คือ ภาษีศุลกากร (Customs Duty) ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) ภาษีท้องถิ่น (Local Tax) เงินกองทุนเพื่อสุขภาพ (Health Tax) เงินเพื่อสนับสนุนการพัฒนา สังคมภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) (กรมสรรพสามิต, 2550 : เว็บไซต์)

สรุปได้ว่า งานจัดเก็บภาษีเป็นงานที่ค่อนข้างซับซ้อน การที่จะมีระบบการจัดเก็บ ภาษีที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีหลักเกณฑ์การจัดเก็บที่ดี เป็นแนวทางในการกำหนดการจัดเก็บ ภาษีจากสินค้าและบริการ ภาษีที่จัดเก็บจากประชาชนจะต้องมีความแน่นอนจะต้องแจ้งผู้เสีย ภาษีทราบทุกคน ในการจัดเก็บภาษีควรจัดเก็บตามวันเวลา สถานที่ในการเสียภาษีจะต้อง สะดวกสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่มาเสียภาษีเพื่อประชาชนจะได้เกิดความ ประทับใจ และเงินรายได้จากการจัดในอัตราแตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์หนึ่งเหมือนกันคือ การสร้างรายได้เข้ารัฐ จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง ประสิทธิภาพงานบริการภาครัฐ โดยปรับปรุงที่ขั้นตอนการทำงาน ทั้งกระบวนการเพื่อลด ขั้นตอนที่ไม่เพิ่มคุณค่าในการทำงาน

3. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตภาค 3

การจัดเก็บภาษีของรัฐจะถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและการสร้างสาธารณสุขขั้นพื้นฐานเพื่อให้การบริการแก่ประชาชน โดยเรียกเก็บจากประชาชนที่ประกอบอาชีพและมีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด การเสียภาษีจึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจึงมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3, 2552 : เว็บไซต์)

3.1 จัดเก็บเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่าย จัดเก็บจากผู้ผลิตซึ่งเป็นการควบคุมการจัดเก็บจากต้นทาง จำนวนโรงงานจึงมีน้อยราย และปริมาณสินค้าที่เสียภาษีส่วนใหญ่สามารถนับจำนวนได้ด้วยเหตุผลพิเศษ โดยจัดเก็บจากสินค้าที่สำคัญ เพียงบางประเภท จึงทำให้เป็นแหล่งรายได้สำคัญของรัฐบาล อีกทั้งรัฐสามารถขยายฐานภาษีและอัตราภาษีได้ง่ายเมื่อมีเหตุจำเป็น

3.2 จัดเก็บเพื่อการควบคุม

ภาษีสรรพสามิตเป็นเครื่องมืออันดับหนึ่งในการลดปริมาณการบริโภคสินค้าและบริการบางชนิด กรณีรัฐต้องการจำกัดการบริโภคจะสามารถใช้มาตรการภาษีสรรพสามิตได้

สำหรับหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสินค้าและบริการเพื่อเก็บภาษีสรรพสามิตมีดังต่อไปนี้

3.2.1 สินค้าและบริการเมื่อบริโภคแล้วอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ และศีลธรรมอันดีต่อตนเองและสังคม เช่น สุรา ยาสูบ ไฟ เป็นต้น สินค้าและบริการเหล่านี้รัฐต้องเข้าไปควบคุมให้อยู่ในวงจำกัด เพื่อมิให้เป็นผลเสียแก่สังคมมากนัก เป็นสินค้าที่สร้างรายได้จำนวนมาก การเปลี่ยนแปลงของราคาไม่มีผลต่อการบริโภคสินค้า เป็นการลงโทษผู้ที่บริโภคสินค้าเหล่านี้ซึ่งขัดต่อศีลธรรมอันดี การบริโภคเกิดผลเสียมิใช่เฉพาะผู้บริโภคนั้น แต่เกิดผลเสียกับบุคคลภายนอกด้วย อีกทั้งก่อให้เกิดต้นทุนส่วนเกินแก่สังคม เช่น การสูบบุหรี่ซึ่งมีผลต่อการเป็นมะเร็งที่ปอดแก่ผู้ที่สูบบุหรี่และผู้ที่ไม่สูบบุหรี่แต่ได้รับควันบุหรี่ เป็นต้น

3.2.2 สินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพหรือสินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าที่เกี่ยวกับการบันเทิง สินค้าที่เกี่ยวกับสิ่งแวคล้อม เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้บริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยควรที่จะรับภาระภาษีมากกว่าผู้บริโภคนิติภัณฑ์ที่จำเป็นในการดำรงชีพ ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นธรรมแก่สังคมทางหนึ่งด้วย นั่นคือผู้ที่มีรายได้สูงใช้สินค้าที่มีคุณภาพดีหรือฟุ่มเฟือย

จะต้องเสียภาษีมากกว่าผู้มีรายได้น้อย ซึ่งบริโภคสินค้าที่จำเป็น การจัดเก็บด้วยหลักเกณฑ์นี้ยังสามารถสร้างนิสัยการประหยัดให้กับประชาชน ยังผลให้รัฐสามารถนำเงินในส่วนนี้ไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้ สินค้าเหล่านี้ได้แก่ เครื่องสำอาง เครื่องหอม แก้วคริสตัล ในตู้คัลเลอร์และคิสโกเชค สถานบริการอาบน้ำหรืออบตัวและนวด สนามกอล์ฟ เป็นต้น

3.2.3 สินค้าและบริการที่ได้ผลประโยชน์พิเศษจากกิจการรัฐ เนื่องจากกิจการบางประการของรัฐอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้แก่คนบางกลุ่มเท่านั้น คนกลุ่มอื่นมิได้รับประโยชน์ด้วยหรือได้รับประโยชน์บ้างจะเพียงเล็กน้อย ดังนั้น จึงมีเหตุผลสมควรในการเก็บภาษีจากผู้ใช้กิจกรรมนั้น ๆ เช่น รถยนต์ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เป็นต้น

3.2.4 หลักเกณฑ์เบ็ดเตล็ด เป็นการเรียกเก็บภาษีสรรพสามิต เนื่องจากมีเหตุผลพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น ในภาวะสงคราม รัฐอาจเรียกเก็บภาษีเพื่อให้ประชาชนเลิกอุปโภคหรือบริโภคสินค้าบางอย่าง กรมสรรพสามิต จัดเก็บภาษีจากสินค้า 16 รายการ และบริการ 5 รายการ รวมทั้งสิ้น 21 รายการ ดังต่อไปนี้

- 1) สุรา
- 2) ยาสูบ
- 3) ไฟ
- 4) น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน
- 5) เครื่องดื่ม
- 6) เครื่องไฟฟ้า ประเภทเครื่องปรับอากาศที่มีความเย็นไม่เกิน 72,000 บีทียู ต่อชั่วโมง * โคมไฟฟ้า (สำหรับติดเพดานหรือผนัง) โคมระย้า
- 7) แก้วและเครื่องแก้ว ประเภทแก้วคริสตัล
- 8) รถยนต์
- 9) เรือออร์ซ และยานพาหนะทางน้ำที่ใช้เพื่อความสำราญ
- 10) ผลิตภัณฑ์เครื่องหอมและเครื่องสำอาง ประเภท น้ำหอม หัวน้ำหอม น้ำมันหอม
- 11) พรมและสิ่งทอปูพื้นอื่น ๆ
- 12) รถจักรยานยนต์
- 13) หินอ่อนและหินแกรนิต *
- 14) แบตเตอรี่
- 15) สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน

- 16) สนามแข่งม้า
- 17) สนามกอล์ฟ
- 18) ไนต์คลับและคิสโกเฮค
- 19) สถานอาบน้ำหรืออบตัวและนวด
- 20) การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล*
- 21) กิจการโทรคมนาคม*

*ได้รับการยกเว้นภาษี (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3, 2552 : 3)

สรุปได้ว่า สรรพสามิตภาค 3 มีหน้าที่จัดเก็บภาษีเพื่อเป็นรายได้ของรัฐ โดยภาษี สรรพสามิตเป็นภาษีที่จัดเก็บได้ง่าย สามารถจัดเก็บจากผู้ผลิตโดยตรง ซึ่งเป็นการควบคุมการ จัดเก็บจากต้นทาง รวมทั้งจัดเก็บเพื่อเป็นการควบคุมสินค้าและบริการ ที่ได้ผลประโยชน์พิเศษ จากกิจการของรัฐ เป็นต้น จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับการวางแผน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรา กลั่นชุมชน ของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3

4. หน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3

สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 มีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวม 9 พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่นครราชสีมา พื้นที่ชัยภูมิ พื้นที่บุรีรัมย์ พื้นที่สุรินทร์ พื้นที่ศรีสะเกษ พื้นที่อุบลราชธานี พื้นที่ร้อยเอ็ด พื้นที่ยโสธรและพื้นที่อำนาจเจริญ มีปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ของกรมสรรพสามิต โดยในช่วงปี พ.ศ.2546 สืบเนื่องจากภาครัฐมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ กรมสรรพสามิตปฏิรูปโดยยุบรวมสำนักงานสรรพสามิตอำเภอหลายๆ อำเภอเป็นสำนักงาน สรรพสามิตพื้นที่สาขา ซึ่งแต่ละพื้นที่สาขาจะมีพื้นที่ที่รับผิดชอบครอบคลุมถึง 4-7 อำเภอ สถานที่ตั้งสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สาขาอยู่ห่างไกล ซึ่งมีส่วนทำให้ผู้ประกอบการ ไม่สะดวกในการเดินทางมาชำระภาษี อีกทั้งยังต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพิ่มมากขึ้น อุปสรรคดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งให้มีการหลีกเลี่ยงภาษีได้ ด้านบุคลากร จากการที่รัฐบาลมี นโยบายในการเปิดเสรีสุราในปี พ.ศ. 2546 ปรากฏว่า มีผู้มาขอรับอนุญาตทำสุรากลั่นชุมชน เป็นจำนวนมาก ในขณะที่อัตรากำลังเจ้าหน้าที่กลับมีจำนวนน้อยลง อันเป็นผลมาจากมาตรการ ลดอัตรากำลังคนภาครัฐลงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูประบบราชการ ทำให้เกิด ปัญหาในด้านบุคลากรไม่เพียงพอ ถึงแม้ว่ากรมสรรพสามิตจะได้เพิ่มอัตรากำลังลูกจ้างชั่วคราว มาช่วยปฏิบัติงานในการออกตรวจติดตามสถานที่ทำสุรากลั่นชุมชนแต่ในทางปฏิบัติแล้ว ลูกจ้างชั่วคราวไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการด้านต่าง ๆ ได้เหมือนข้าราชการ การออกตรวจ

หรือปฏิบัติหน้าที่จะต้องมีข้าราชการเป็นผู้นำตรวจ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ ให้ผู้ได้รับอนุญาตทำและขายสุรากลั่นชุมชนถือปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายของทางราชการ ไม่ทั่วถึง ด้านข้อกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ด้านงบประมาณ งบประมาณที่กรมสรรพสามิตจัดสรรให้ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เช่น งบประมาณในการจัดซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงพาหนะรถยนต์ในการออกตรวจปฏิบัติงาน ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ออกตรวจสถานที่ทำสุรา จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3. 2552 : เว็บบอร์ด)

สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต เพื่อควบคุมการบริโภคสินค้าและบริการที่ไม่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันหรือสินค้าฟุ่มเฟือย มีผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการจัดเก็บภาษียังเลือกจัดเก็บจากสินค้าและบริการที่เหมาะสม สร้างความเป็นธรรมในทางสังคมอีกทางหนึ่งด้วย กรมสรรพสามิตจัดเก็บภาษีจากสินค้า 16 รายการ และบริการ 5 รายการ รวมทั้งสิ้น 21 รายการ สำหรับภาษีสุรากลั่นชุมชนนั้นเริ่มจาก ปี พ.ศ. 2546 ตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2546 มีนโยบายการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่รวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นองค์การที่เหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมาย สามารถใช้ผลผลิตทางการเกษตรในการทำสุรา โดยให้ขออนุญาตทำและขายสุรากลั่นชุมชนได้ โดยผลการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตสุรากลั่นชุมชนของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 โดยเป้าหมายระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2552 มีดังนี้ 351 ล้านบาท 386 ล้านบาท 229 ล้านบาท 530 ล้านบาท และ 685 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งพบว่าระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2552 จัดเก็บได้จริงเป็นดังนี้ 347 ล้านบาท 299 ล้านบาท 539 ล้านบาท 736 ล้านบาท และ 744 ล้านบาท ตามลำดับ โดยในช่วงปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2552 รัฐบาลได้ปรับอัตราภาษีสุรากลั่นชุมชนเพิ่มสูงขึ้นจากเดิมจัดเก็บในอัตราตามมูลค่าร้อยละ 25 หรือตามปริมาณแห่งลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ 110 บาทต่อลิตร ซึ่งในปัจจุบันจัดเก็บในอัตราตามมูลค่าร้อยละ 50 หรือตามปริมาณแห่งลิตรแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ 120 บาทต่อลิตร เป็นผลให้การจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย (สำนักงานสรรพสามิตภาค 3. 2552 : 47)

สรุปได้ว่า สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยพิธีการอัตราภาษีสรรพสามิต กฎหมายว่าด้วยสุรา กฎหมายว่าด้วยยาสูบ กฎหมายว่าด้วยไฟ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับภาษีที่

กรมจัดเก็บ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่กรมจัดเก็บ และปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบ รวม 9 พื้นที่ ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด บึงกาฬและพื้นที่อำนาจเจริญ จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน ของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบการบริหารจัดการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชน สำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีประเด็นใกล้เคียงกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. งานวิจัยในประเทศ

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยและเก็บแบบสอบถาม โดยสรุปผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

จำรัส กันทะศักดิ์ (2546 : 132) ได้ศึกษาเรื่องนโยบายการเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรากลั่นศึกษาบ้านม่อนป่ายางเหนือ ตำบลหนองแรด อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า นโยบายการเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุรากลั่นชุมชนได้ทำให้เห็นภาพของความแตกต่าง ทางความคิดระหว่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคคลที่กำหนดคน โขบายและกลุ่มประชาชนผู้ผลิตรายย่อยที่เป็นผู้ได้รับผลโดยตรงจากการดำเนินนโยบายฯ ของรัฐ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มแรกเห็นว่านโยบายฯ ต้องดำเนินการและมีการจัดการแบบอุตสาหกรรมและให้มีการประกาศเป็นกฎหมายมีผลบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันกับคนทุกกลุ่มที่เข้าสู่ระบบของนโยบายฯ แต่ในส่วนของกลุ่มประชาชนผู้ผลิตรายย่อยกลับเห็นว่านโยบายฯ และกฎหมายที่ใช้บังคับในพื้นที่ขัดกับพื้นฐานของสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนเพราะสุราเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละชุมชนซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไป อีกประการหนึ่งคือ นโยบายฯ มีหลักเกณฑ์ เงื่อนไขต่าง ๆ ได้ก่อให้เกิดจำกัดบางประการกับประชาชนผู้ผลิตรายย่อย เช่น การกำหนดคุณสมบัติของผู้ขออนุญาต สถานประกอบการ และการจัดเก็บภาษีในอัตราเดียวกันกับนายทุนผู้ผลิตรายใหญ่

นิศาตร์ณ์ กันทะวงศ์ (2546 : 155) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 ศึกษาเฉพาะกรณีสินค้าประเภทรถยนต์ ผลการวิจัย

พบว่า การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตประเภทสินค้ารถยนต์อยู่ในอันดับที่สองรองจากการจัดเก็บภาษีของน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน เนื่องจากสินค้าประเภทรถยนต์ในปัจจุบันนี้ เปรียบได้ว่าเป็นปัจจัยที่ห้าของครอบครัวจะว่าได้ เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการเดินทาง และยังเปรียบเสมือนเครื่องประดับแห่งฐานะของคนอันแสดงความเชื่อถือของคนด้วยดังนั้นสินค้าชนิดนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทำให้การตลาดของสินค้าประเภทนี้จึงมีการแข่งขันกันมาก โดยผู้ผลิตจะสรรหาเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ ๆ หรือสิ่งบริการด้านอื่น ๆ ให้ผู้ใช้เกิดความสะดวกสบายในการขับขี่ ผู้ค้าจึงต้องมีการขยี้ขายแตกต่างกันไป เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรและสินค้ามีคุณภาพ และราคาถูก เหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้ นับว่าเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ผู้ค้าจะหาทางที่หลบเลี่ยงการจัดเก็บภาษีจากรถยนต์ให้ได้มากที่สุดเพื่อจะทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลงและมีโอกาสได้เปรียบในด้านการตลาดเป็นอย่างมาก

มณฑล รอยตระกูล (2546 : 145) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสรรพากรพื้นที่สาขา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการปฏิบัติงานของสรรพากรพื้นที่สาขาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ งานบริหารงานทั่วไป งานรับชำระและคืนภาษี และงานสำรวจและเร่งรัดภาษีอากรค้าง 2) ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าสรรพากรพื้นที่สาขาที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากเกือบทุกด้าน ได้แก่ ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สภาพการทำงาน และความมั่นคงในงาน ส่วนแรงจูงใจในด้านความก้าวหน้า และด้านเงินเดือน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง 3) แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวม มี 5 ด้าน ได้แก่ ความมั่นคงในงาน ความสำเร็จของงาน นโยบายและการบริหาร ความก้าวหน้า และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ธนาคุณ พิเศษ (2547 : 122) ได้ทำการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของผู้เสียภาษีต่อการจัดเก็บภาษีด้านศุลกากรแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า 1.) ขั้นตอนพิธีการขาออก พบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก 2.) ขั้นตอนพิธีการขาเข้า พบว่าผู้เสียภาษีมีความพึงพอใจในการขอรับบริการด้าน ความสะดวกและอยากที่จะเสียภาษีในครั้งต่อไป 3.) การตรวจสอบพิธีการ และด้านการส่งการตรวจ พบว่าโดยภาพรวมมีความพึงพอใจ ในระดับมาก ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นผลที่ได้มาจากการรับรู้ถึงสาเหตุใน การปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไป และเป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขงานใน หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กร เพื่อให้การทำงานมี

การรับรู้ถึงสาเหตุใน การปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไป และเป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขงานใน หน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์การ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งทำให้ ทราบว่าควรบริหารจัดการทั้งด้านบุคลากร สถานที่ กระบวนการให้บริการแก่ผู้มารับบริการอย่างไร ส่งผลก่อให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนผู้ ที่มาขอรับบริการ เมื่อประชาชนมีความรู้สึกด้านบวก ในปัจจัยด้านการให้บริการ และด้าน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพการทำงาน การดูแลเอาใจใส่ การเป็นกันเอง การได้รับยกย่อง การ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความยุติธรรมในด้านการให้บริการ

ไฉยยวรรณ ศิระพรหม (2548 : 114) ศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดาของกรมสรรพากร : กรณีศึกษาในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ส่วนใหญ่ผู้เสียภาษียื่นแบบและเสียภาษีทุกปี ผู้เสียภาษีเห็นว่าผู้ที่หลบเลี่ยงและหลบหนี ภาษีอากร มีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระดับมาก ผู้เสียภาษีมีความสนใจได้ บุคคลธรรมดาทางสื่อโทรทัศน์ ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ทราบกำหนดเวลาในการยื่นแบบแสดง รายการภาษีประจำปี ผู้เสียภาษีเห็นว่ากฎหมายภาษีเงินได้อ่านเข้าใจยากซับซ้อน และมีความ เต็มใจอย่างยิ่งในการยื่นเสียภาษี
- 2) ปัญหาในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของ กรมสรรพากร ในภาพรวมมีปัญหาลู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาในรายด้านเรียงตาม ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านนโยบายภาษีกรมสรรพากรและรัฐบาล ด้านเจ้าหน้าที่ สรรพากร และด้านผู้เสียภาษีอากร
- 3) ผู้เสียภาษีที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาด้านการ หลบเลี่ยงการหลบหนีภาษี และด้านความรู้ความเข้าใจในการกรอกแบบแสดงรายการคำนวณ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ต่างกัน
- 4) ผู้เสียภาษีที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีปัญหาด้านหนา ที่และสิทธิของผู้เสียภาษีไม่ต่างกัน
- 5) ผู้เสียภาษีที่มีอาชีพต่างกัน มีปัญหาด้านการยื่นแบบ แสดงรายการ การชำระภาษีและการขอคืนภาษีไม่ต่างกัน

กัญญาภัทร พัวพันธ์ (2550 : 157) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร : กรณีศึกษา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มี รูปแบบการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคล ประเภท ธุรกิจเป็นกิจการขายปลีก และมี รายได้ของกิจการอยู่ระหว่าง 1,000,000 – 5,000,000 บาท ด้านความความคิดเห็น พบว่า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ สรรพากร ด้านความสามารถและการ บริการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านกระบวนการทำงาน อยู่ใน ระดับปานกลางทุกด้าน โดย ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่มากที่สุด ใน ด้านบุคลิกภาพ เรื่องของ

ความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจด้านการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริพร เชาววัฒน์ (2550 : 117) ศึกษาความพึงพอใจ และปัญหาการให้บริการต่อเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้ประกอบการมีความคาดหวังการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหาย ด้านการบริการทั่วไป ด้านการตรวจสอบสภาพกิจการและด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรในระดับมากทุกด้าน โดยผู้ประกอบการคาดหวังมากที่สุดให้เจ้าหน้าที่สนใจรับฟังปัญหาในการเสียหาย เจ้าหน้าที่เข้าตรวจตามวันที่ได้นัดหมายและเจ้าหน้าที่แจ้งวันที่กำหนดการยื่นแบบแสดงรายการทราบเป็นการล่วงหน้า ด้านความพึงพอใจ พบว่า ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหาย ด้านการบริการทั่วไป ด้านการตรวจสอบสภาพกิจการ และด้านการให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาษีอากรในระดับมากทุกด้าน โดยผู้ประกอบการพึงพอใจมากที่สุด เมื่อได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่โดยสุภาพ เจ้าหน้าที่มีการแนะนำตัวและแสดงหนังสือนำตัวในวันเข้าตรวจสอบสภาพกิจการและเจ้าหน้าที่แจ้งวันที่กำหนดการยื่นแบบแสดงรายการทราบเป็นการล่วงหน้า คำดัชนีความพึงพอใจต่อความคาดหวังของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหาย ด้านปัญหา พบว่า ผู้ประกอบการมีปัญหาคือต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในระบบกำกับดูแลผู้เสียหายในด้านจำนวนครั้งในการตรวจสอบสภาพกิจการและความซับซ้อนยุ่งยากในการเสียหายผู้ศึกษาเสนอแนะให้หน่วยงานทำการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเสียหายให้แก่ผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น

สุภวัฒน์ ทรงตระกูล (2550 : 156) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงรายสาขาแม่สาย กรณีศึกษา : ผู้ประกอบการสุรากลับชุมชนศึกษาและให้ทราบถึงสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการสุรากลับชุมชนในการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่เชียงรายสาขาแม่สาย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-20,000 บาท มีสภาพของสถานประกอบการแยกออกจากที่อยู่อาศัยชัดเจน มีประเภทของสถานประกอบการเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีผู้ถือหุ้นทุกคนมีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ที่สถานที่ทำสุรากลับชุมชนตั้งอยู่ขณะที่ยกอนุญาติ มีระยะห่างระหว่างสถานประกอบการกับแม่น้ำ ลึกลงเกินกว่า 100 เมตร มีสถานประกอบการที่มีระบบบำบัดน้ำเสียที่ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม มี

จำนวนคนงานในสถานประกอบการน้อยกว่า 5 คน มีสถานประกอบการที่มีเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตและมีกำลังรวมของเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตต่ำกว่า 5 แรงม้า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านความสะดวกและเงื่อนไขในการติดต่อขอรับบริการ และต่ำสุดได้แก่ ด้านสถานที่ให้บริการมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสุรากลั่นชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาและอุปสรรคสูงสุดได้แก่ ด้านกฎหมาย รองลงมา คือ ด้านการเสียภาษี และต่ำสุด ได้แก่ ด้านบุคลากร

ชัยปรมัตต์ อินคี (2551 : 121) ศึกษาสภาพและปัญหาการชำระภาษีอากรของประชาชนแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษา เทศบาลในเขตอำเภอทับแฉล้ม จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพในการชำระภาษีอากรแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านจิตสำนึกของประชาชนในการชำระภาษีอากร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร และด้านระบบบริหารงานคลังอยู่ในระดับปานกลาง ในส่วนของปัญหาการชำระภาษีอากรของประชาชนแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ขาดความกระตือรือร้นในการให้บริการชำระภาษี ด้านระบบ การบริหารงานคลัง ปัญหาคือ การให้บริการชำระภาษียังไม่เป็นระบบและขั้นตอน ด้านจิตสำนึกของประชาชนในการชำระภาษีอากร ปัญหาคือ ประชาชนขาดความสนใจในการชำระภาษี และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร ปัญหาคือ ประชาชนไม่ทราบและไม่เข้าใจรายละเอียดภาษีที่ตนชำระ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ ดังนี้

แมนสฟิลด์ (Mansfield. 1972 : 425) ได้ศึกษาระบบภาษีอากรของประเทศปารากวัย ในช่วง ค.ศ. 1962-1970 เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีของประเทศมาก และรัฐบาลของประเทศมีความจำเป็นในการหารายได้เพื่อใช้จ่ายในภาครัฐบาล หากประเทศที่ที่ค่าความยืดหยุ่นของภาษี (Tax Elasticity) สูง ผลการศึกษา รัฐบาลสามารถหารายได้จากภาษีระดับสูง จะไม่มีความจำเป็นมากนักในการออกมาตรการใหม่ ๆ ทางภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ในภาครัฐบาล การหาค่าความไหวตัวของภาษี (Tax Buoyancy) และค่าความ

ได้ขจัดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีออกจากรายได้ภาษีอากร เพื่อหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีด้วยวิธีการประมาณการค่าความยืดหยุ่นของภาษี (Proportion Adjustment Method) โดยการหาค่าความยืดหยุ่นของภาษีต่อฐานภาษี และค่าความยืดหยุ่นของฐานภาษีต่อรายได้ประชาชาติ (GDP) ผลคูณของความยืดหยุ่นของระบบภาษีหาได้จากผลรวมของความยืดหยุ่นภาษีแต่ละประเภทที่ได้ เมื่อถ่วงน้ำหนักตามสัดส่วนรายได้ นั่น ๆ จะได้ค่าความยืดหยุ่นของภาษีทั้งระบบ การศึกษาวิธีนี้ทำให้ทราบถึงรายละเอียดโครงสร้างภาษีอากรและสาเหตุการเปลี่ยนแปลงรายได้รัฐบาล

มูกูล และบูธ (Mukul and Booth. 1983 :175) ได้ศึกษาประสิทธิภาพรายได้ภาษีทางอ้อมที่จัดเก็บในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์และไทย จากภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิตและภาษีการค้าต่างประเทศ (Revenue Productivity of Sale, Excise and Foreign Trade Tax) ในประเทศไทย 3 ประเภท คือ ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต (ได้แก่ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แสตมป์ ยาสูบ และภาษีน้ำมัน) และภาษีการค้าต่างประเทศ (ได้แก่ อากรนำเข้า) โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2509-2520 ยกเว้นภาษีอากรขาเข้าที่ใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2503-2519 และได้ขจัดผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงมาตรการทางภาษี (Discretionary Effect) ออกไป เพื่อหาค่าความยืดหยุ่นของภาษี ด้วยเทคนิคการประมาณการวิธีตัวแปรหุ่น (Dummy Variable Method) สำหรับภาษีการค้าและอากรขาเข้า แต่กรณีของภาษีเครื่องดื่มที่แอลกอฮอล์และแสตมป์ยาสูบ ใช้วิธีความยืดหยุ่นของระบบภาษี (Constant Rate Structure Method) ผลการศึกษาพบว่า เฉพาะอากรขาเข้าที่มีค่าความยืดหยุ่นน้อยกว่าภาษีการค้าต่างประเทศ ส่วนภาษีทางอ้อมอีก 3 ประเภท คือ ภาษีการค้า ภาษีเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์และแสตมป์ยาสูบ ค่าความยืดหยุ่นมากกว่า และมากกว่าอีก 4 ได้แก่ภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แสตมป์ ยาสูบ และภาษีน้ำมันประเภท แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยสามารถหารายได้ภาษีโดยอัตโนมัติจากภาษีดังกล่าวได้ดีกว่าประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ นอกจากนี้ประเทศไทยยังสามารถหารายได้ภาษีจากน้ำมันได้ดีกว่าประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย ประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศสิงคโปร์เนื่องจาก ค่าความไหวตัวของภาษีน้ำมัน มากกว่า ภาษีการค้าต่างประเทศ

เอลสัน (Elson. 2004 : 271) ได้ศึกษาถึงจุดกำเนิด และการพัฒนามาตรฐานภาษีในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยศึกษาถึง การที่รัฐบาลจะมีส่วนเข้ามาช่วยสนับสนุนหรือให้บริการประชาชนเกี่ยวกับนโยบายด้านภาษีอย่างไร โดยได้ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการยกเว้นภาษีและการหักลบภาษีว่าจะแสดงผลกระทบต่อรายจ่ายภาษีหรือไม่ ผลของ

การศึกษาพบว่า โรงงานอุตสาหกรรมสุราจะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีสุรา และสมาคมผู้ค้าบ้าน และที่ดินจะมีผลต่อการการจัดเก็บภาษีโรงเรือน โดยผลกระทบต่อรายจ่ายภาษีจะเกี่ยวกับ นโยบายด้านภาษีของรัฐบาล

วาเกนาา เอซี ซาเรียส เอ็มเจ เคเอ คอมโร (Wagenaar AC, Salois MI, Komro KA, 2009 : 231) ศึกษา ผลกระทบของราคาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และระดับภาษีเกี่ยวกับการดื่ม ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างราคาหรือภาษี เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการขายหรือการดื่มเครื่องดื่มสำหรับรูปแบบกลุ่มประชาชนขนาดใหญ่หรือกลุ่มย่อยแต่ละรายงาน ซึ่งภายในแต่ละการศึกษา หรือโมเดลการสุ่มผลถูกนำมาใช้ในการรวมการศึกษาสำหรับการประมาณการความแปรปรวนผกผันถ่วงน้ำหนักโดยรวมของ ขนาดและความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างภาษีสุรา / ราคาและการดื่มเหล้า ผลการวิจัย พบว่า การกำหนดราคาและภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์ผกผันกับการดื่ม ที่มีผล กับกลุ่มประชาชนขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับนโยบายการป้องกัน และ โปรแกรมอื่น ๆ นโยบาย ของรัฐที่ขึ้นราคาของแอลกอฮอล์จะหมายถึงการมีประสิทธิภาพในการลดการดื่มยิ่งขึ้น

ดี เมียร์รา ฮัวเรซ อาร์ ไอเกรสฮัส (De Miera-Juárez , Iglesias R. 2010 : 189) ศึกษาการเก็บภาษีและการควบคุมยาสูบ : กรณีของบราซิลและเม็กซิโก ซึ่งเป็นการศึกษาครั้งนี้ วิเคราะห์ความสำเร็จของอุปสรรคและความท้าทายที่เกี่ยวข้องกับภาษีนูหรีในบราซิลและ เม็กซิโก ทั้งสองประเทศได้เพิ่มขึ้นภาษีนูหรีในปีที่ผ่านมาและได้รวมภาษีเฉพาะซึ่งช่วยให้เพิ่ม ผลกระทบของการเพิ่มภาษีในราคา แต่ดูเหมือนว่าพวกเขายังไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการ เหล่านี้ สามปฏิบัติตามคำแนะนำจากประสบการณ์เหล่านี้ : 1) เก็บภาษีเฉพาะจะต้องแสดงค่า ร้อยละของราคาสุดท้ายที่สำคัญ 2) การเก็บภาษีเฉพาะจะต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทันกับอัตราเงินเฟ้อสะสมและ 3) เก็บภาษีเฉพาะจะต้องมีการปรับเพื่อชดเชยการเพิ่มขึ้น ของรายได้ส่วนบุคคล ยังเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าภาษีที่ใช้แทนตามกฎหมายของนูหรี จะต้องเป็นที่คล้ายกับภาษีนูหรี สำหรับทดแทนที่ผิดกฎหมายออกเพื่อลดแรงจูงใจเพื่อการค้าผิด กฎหมายและเพื่อให้การทำธุรกรรมที่ผิดกฎหมายยากขึ้น การปรับเปลี่ยนกฎหมายของประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อให้บรรลุนี้

โอเปซ นิโคลัส และ เวียด ดี วิลัสโก (López Nicolás and Viudes de Velasco . 2010 :170) ศึกษา นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือทางสุขภาพ เกี่ยวกับความเป็นไปได้และข้อ จำกัด ของภาษีการบริโภคที่เป็นอันตรายในประเทศสเปน งานวิจัยนี้กล่าวถึงความเป็นไปได้ ของการเก็บภาษีทางอ้อมเป็นกลไกที่จะเปลี่ยนแปลงราคาสัมพัทธ์ของสินค้าและบริการและ

ด้วยเหตุนี้สนับสนุนให้ประชาชนที่จะนำวิถีชีวิตสุขภาพ เป็นตรวจสอบกรณีที่มีการสูบบุหรี่ และอาหารที่ไม่แข็งแรง ทั้งสองกรณีได้รับเลือกเพราะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตที่ยิ่งใหญ่ ที่สุดในการเจ็บป่วยและเสียชีวิตในสเปน เนื่องจากการเน้นความเป็นไปได้ของนโยบายภาษี ข้อจำกัดของ สูบบุหรี่ อาหารไม่แข็งแรง หลังจากการอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้มีข้อเสนอแนะให้ค่อยๆเพิ่มระดับของภาษีพิเศษขึ้นค่าในบุหรี่ โดยระดับอัตราเงินเพื่อรวมทั้งการจัดตำแหน่งระดับของภาษีพิเศษขึ้นค่าในยาสูบที่ตกเป็นภาระของผู้สูบบุหรี่ไป ข้อเสนอแนะหลักสำหรับกรณีของอาหารที่ไม่แข็งแรงเพื่อให้ได้หลักฐานที่มั่นคงยิ่งไปกว่านั้นขณะนี้อยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างราคาอาหารและค่าดัชนีมวลกายในประเทศสเปน หลักฐานไม่เพียงพอสำหรับประเทศสหรัฐอเมริกายังคงแสดงให้เห็นว่าเป็นไปได้ของนโยบายราคาเพื่อลดปัญหาการมีน้ำหนักเกินและโรคอ้วนจะถูก จำกัด อย่างมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า องค์ประกอบทางการบริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงานของแต่ละองค์การในการช่วยพัฒนาองค์การให้เจริญเติบโต สร้างขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดสำหรับการดำเนินการวิจัย เพื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการบริหารและองค์ประกอบที่นำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีความถูกต้องชัดเจนอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดที่นำเสนอมาแล้วในหัวข้อใหญ่ จากนั้นได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีกระบวนการบริหาร โปสดีคอร์ด (POSDCoRB) จาก ลูเทอร์ กุลิก และลินคอล์น เออร์วิก (Luther Gulick & Lyndall Urwick. 1936 431 ; อ้างถึงใน วงศ์พัฒนา ศรีประเสริฐ. 2552 : 79-88) โดยได้นำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ใน องค์ประกอบการบริหารจัดการของสำนักงานสรรพสามิตภาค 3 ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการงบประมาณ

2. ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยศึกษาจาก อדם สมิท (Adam Smith ; อ้างถึงใน ธงชัย สันติวงษ์. 2546 : 52) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีที่ดี ประกอบด้วย หลักการประหยัดและมีประสิทธิภาพ หลักการยอมรับได้ของสังคม หลักความถูกต้องเหมาะสม หลักความสะดวกและง่าย หลักความแน่นอนและการปรับตัว หลักประชาธิปไตยโดยการเปิดเผยต่อประชาชน

จากการศึกษาเอกสารทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 : กรอบแนวคิดในการวิจัย